

**Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m.
investicinės paramos priemonė**

JAUNŲJŲ ŪKININKŲ ĮSIKŪRIMAS

**Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai:
Europa investuoja į kaimo vietas**

Leidinį sudarė:

Lietuvos kaimo tinklo narys VŠĮ „Lektoriai“

<https://www.lektoriai.eu/>

Leidinyi finansuojamas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija <https://zum.lrv.lt/>

Turinys

Bendroji žemės ūkio politika.....	5
Kodėl svarbu pritraukti jaunos žmonės į ūkininkystę?.....	6
Reikalavimai pareiškėjui kreipiantis dėl paramos pagal priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“	8
Paramos galite kreiptis, Jus, kaip fizinis asmuo, jeigu:	8
Paramos galite kreiptis, Jus, kaip juridinis asmuo, jeigu:	9
Kitos svarbios sąlygos:	11
„Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ priemonės tikslas, poreikiai ir jų įgyvendinimas.....	12
Poreikis: padidinti jaunųjų ūkininkų ūkių ekonominį pajėgumą.....	12
Poreikis: Didinti žemės ūkio subjektų galimybes pasinaudoti alternatyviais finansiniais ištekliais	13
Papildoma tiesioginė pajamų parama jaunajam ūkininkui	14
Poreikis: gerinti jaunųjų ūkininkų žinių ir įgūdžių lygį, sudarant galimybę jiems mokytis, gauti konsultacijas.....	17
Poreikis: Remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą	24
Remiama veikla	32
Paramos forma ir dydis	34
Projektų atranka gauti paramą	36
Paramos gavėjo įsipareigojimai	40
Ūkininkystės sektorių stiprybės ir silpnybės	46
Vaisiai, uogos ir daržovės sektoriaus silpnybės:	47
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą vaisių, uogų, daržovių ūkį:.....	48
Bitininkystės produktai sektoriaus silpnybės:	49
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą bitininkystės ūkį:.....	49
Vyno sektoriaus silpnybės:	50
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą vynu ūkį:.....	50
Galvijienos sektoriaus silpnybės:	51
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą galvijienos ūkį:	51
Pieno ir pieno produktų sektoriaus silpnybės:	52
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą pieninkystės ūkį:.....	52

Avių ir ožkų sektoriaus silpnybės:	53
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą avių ir ožkų ūkį:.....	53
Baltyminių augalų sektoriaus silpnybės:.....	54
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą baltyminių augalų ūkį:.....	54
Cukrinių runkelių sektoriaus silpnybės:	55
Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą cukrinių runkelių ūkį:.....	55
Pasitikrink, ar tu gali pretenduoti į Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui skirtą paramą:.....	56
Santrumpos	59
Šaltiniai:	60

Bendroji žemės ūkio politika

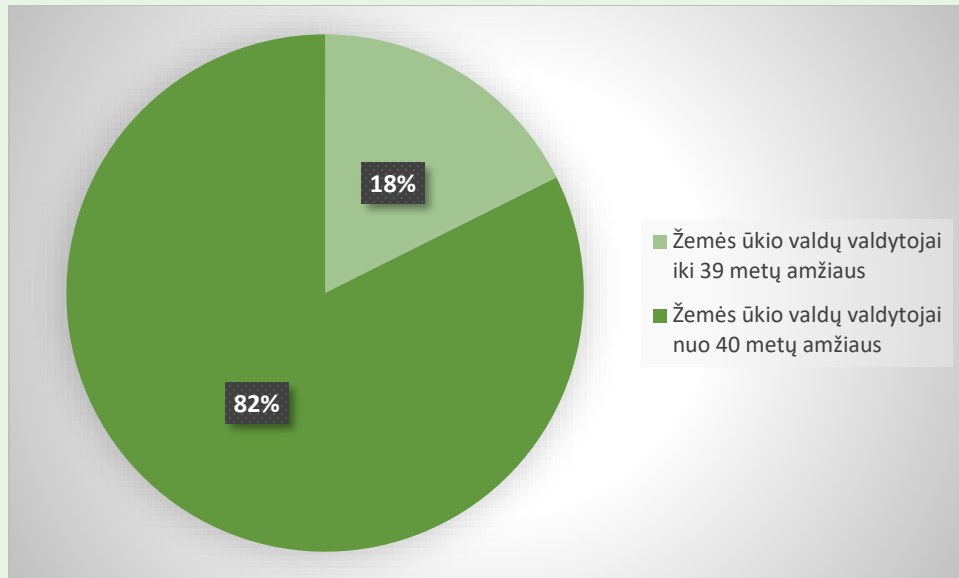
1962 m. šešių tuometinę Europos sąjungos sudėtį sudarančių šalių ministrai sudarė susitarimą, suteikiantį teisinę galią pirmajai bendrai žemės ūkio politikai Europoje (BŽŪP). BŽŪP - tai žemės ūkio sektoriaus ir visuomenės, Europos ir jos ūkininkų partnerystė. Žemės ūkio sektoriaus rėmimo svarbą diktavo tuometinė situacija Europoje po niokojančio karo ir bado metų.

BŽŪP per 60 metų gyvavimo nuolat vystėsi, kad atitiktų besikeičiančią rinką, vartotojų poreikius, klimato kaitos ir tvarumo poreikius. Praėjus šešioms dešimtmečiams nuo jos pradžios BŽŪP šiandien remia atvirą bendrąją ES žemės ūkio maisto produktų rinką ir palaiko kaimo bendruomenių gyvybingumą.

Ūkininkavimo sektorius dažnai susiduria su iššūkiais, kurie priklauso nuo oro ir klimato, o gamybai reikia laiko ir planavimo, todėl atsiranda atotrūkis tarp vartotojų paklausos ir pasiūlos. Neprognozuojami paklausos modeliai sukelia nuolatinį rinkos nestabilumą, dėl kurio kainos svyruoja. Šie veiksniai turi įtakos ūkininkų pajamoms, kurios yra maždaug 40 % mažesnės nei kituose sektoriuose. Valstybinė parama ūkininkams būtina norint užtikrinti kokybišką ir įperkamą maistą. Tiesioginėmis išmokomis BŽŪP užtikrina, kad ūkininkai galėtų pasikliauti stabilesnėmis pajamomis, atlaikydami svyruojančių kainų ir paklausos poveikį. Todėl nuo 2000-ųjų pradžios ūkininkai daugiausia gauna išmokas pagal jų dirbamą plotą, o ne pagal jų produkciją.

Per BŽŪP ES taip pat remia ūkininkavimo sektoriaus plėtrą. Vyresnio amžiaus ūkininkams išeinant į pensiją, vis mažiau jaunų žmonių renkasi ūkininkavimo karjerą. Tik 18 % ES ūkių vadovų yra jaunesni nei 40 metų (Eurostat 2020 m. duomenimis). Nuo 2013 m. reformų BŽŪP įtrauktos priemonės, skatinančios būtent jaunąją kartą pradėti ūkinę veiklą ir dalyvauti kaimo vietovių plėtroje.

Šaltinis: Eurostat (EF_MP_TRAINING)

Kodėl svarbu pritraukti jaunus žmones į ūkininkystę?

Jaunų žmonių pritraukimas į ūkininkavimą turi keletą privalumų:

Visu pirma, aišku tai svarbu dėl kartų kaitos žemės ūkyje ir nenutrūkstamos maisto gamybos grandinės.

Taip pat daugybe tyrimų rodo jog jauni žmonės daug dažniau nei pagyvenę žmonės prioritetu laiko tvarumą o ne vien tik produktyvumą.

Tvaraus vartojimo įgūdžiai ir įpročiai šiandieniniame kontekste tampa itin svarbiais. Tik keisdami požiūrį į vartojimą ir jo poveikį aplinkai galime išsaugoti biologinę įvairovę ir užsitikrinti savo, kaip žmonių, aukštą gyvenimo kokybę. Jei ir toliau gyventume neatsižvelgdami į savo aplinką, būsimoms kartoms paliktume žmonių gyvenimui nebetinkamą planetą. Jau dabar matome savo veiksmų

poveikį, pasireiškiantį tokiomis problemomis, kaip sudėtingos oro sąlygos, kurios tarp kitko stipriai įtakoja ir žemės ūkio produkciją.

Tvaraus vartojimo siekiantis jaunimas – viltis ateičiai

Tvarumas žemės ūkyje traktuojamas taip, kad žemės ūkio sistema saugant aplinkos išteklius turėtų ilgą laiką išlaikyti save produktyvia. Šiuo požiūriu žemės ūkis vertinamas, kaip uždara sistema, sutelkianti dėmesį ne tik į ekonominę naudą, bet ir į aplinkos tausojimą (dirvožemio derlingumo išsaugojimą, požeminio vandens apsaugą, atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimą ir pan.). Tikimasi, kad būtent jaunimas atneš daugiau pokyčių į ūkininkystės sektorių, ieškodamas sprendimų tvaraus ūkio kūrimui, prioritetu laikys ekologinę ūkininkystę.

Kaimo plėtros strateginio plano kompleksiniu tikslu yra modernizuoti žemės ūkį bei kaimo vietas puoselėjant žinias, inovacijas bei skaitmenizavimo galimybes, dalijantis jomis ir skatinant ūkininkus jomis naudotis, sudarant geresnes galimybes naudotis moksliniais tyrimais, inovacijomis, žinių mainais ir mokymu. Lietuvos ŽŪŽIS analizė atskleidė, kad dauguma mokslo ir mokymų institucijų yra pajėgios ir noriai įsijungia į inovacijų kūrimą, vykdydamos mokslines ir eksperimentines veiklas, plėtodamos naujus įrankius ir metodikas, pritaikytas žemės ūkio plėtrai. Į žinių kūrimą ir sklaidą ypač plėtojant skaitmenines technologijas žemės ūkyje, įsitraukia skaitmeninių inovacijų centrai.

Jaunimas – būtent ta visuomenės dalis, kuri yra atviriausia inovacijoms ir pajėgiausia pati jas kurti.

Skaitmeninių inovacijų plėtra žemės ūkiui suteikia naują impulsą, įtraukia jaunimą, nes skaitmenizuota žemės ūkio veikla tampa ne tokia rutiniška, bei ją galima derinti su kitomis veiklomis.

Vyresnio amžiaus ūkininkų valdomose ūkiuose skaitmenizacijos diegimą neretai stabdo tokie veiksniai, kaip nepasitikėjimas technologijomis,

žinių stoka, nenoras suklysti, baimė keisti įprastą, iki tol ilgus metus taikytą ūkininkavimo praktiką.

Reikalavimai pareiškėjui kreipiantis dėl paramos pagal priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“

Paramos galite kreiptis, Jus, kaip fizinis asmuo, jeigu:

Jums 18 - 40 metų*

Jūsų vardu registruotas ūkininko ūkis ir (arba) žemės ūkio valda**

Turite įgytą žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją***

* Paramos jaunųjų ūkininkų įsikūrimui gali kreiptis fizinis asmuo, kuris yra ne jaunesnis, kaip 18 metų ir ne vyresnis, kaip 40 metų (tais metais, kai pirmą kartą teikia paraišką, paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai.

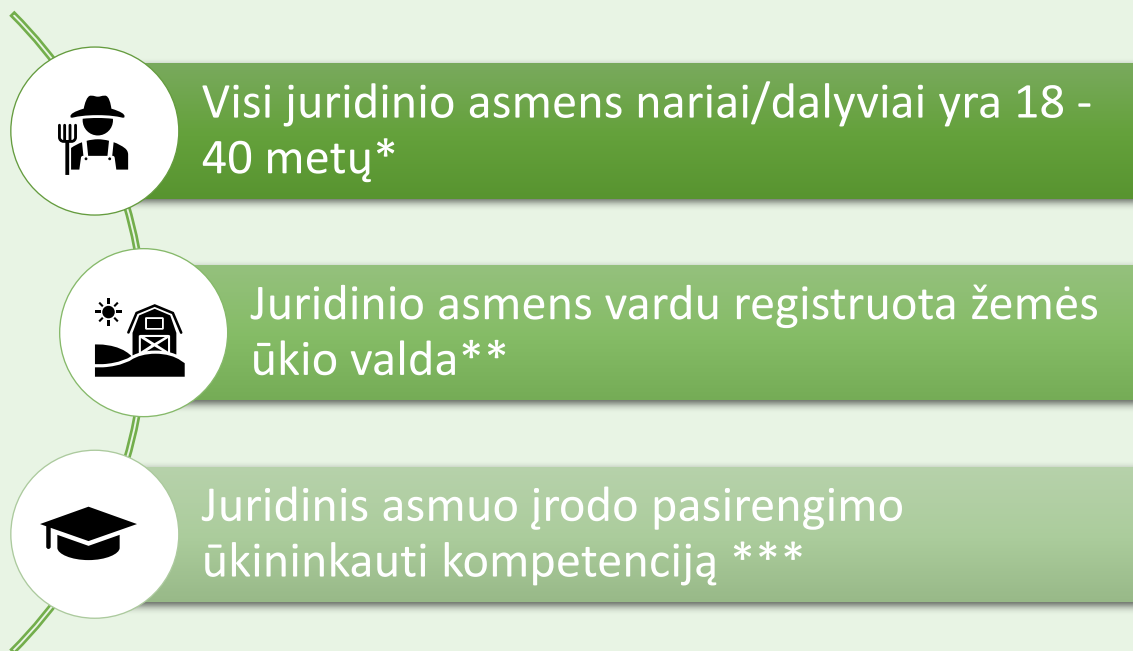
** Paraiškos teikėjo vardu turi būti registruotas ūkininko ūkis ir (arba) žemės ūkio valda, tačiau ne anksčiau, kaip prieš 24 mėnesius iki paramos paraiškos pateikimo. Paraiškos teikėjo valdos žemės ūkio naudmenų plotas yra ne mažesnis nei 1 ha. Jaunojo ūkininko įsisteigimo diena yra ūkio įregistravimo pareiškėjo vardu arba valdos įregistravimo pareiškėjo vardu diena, t. y. ta diena, kuri yra iš šių dienų ankstesnė. Paraiškos teikėjas priima sprendimus dėl ūkio valdymo, vykdo ilgalaikę ūkio kontrolę, yra finansiškai atsakingas bei prisiima su ūkio veikla susijusias rizikas. Pareiškėjo valda negali būti perregistruota iš sutuoktinio, tačiau gali būti sudaryta iš sklypų, kurie buvo sutuoktinio valdoje, jei šiems sklypams nebuvo skirta parama pagal

intervencinę priemonę ir pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ .

*** Paraiškos teikėjas turi įrodyti, kad turi ūkininkavimo kompetenciją ir yra pasirengęs ūkininkauti (atitinka bent vieną sąlygą):

- yra įgijęs žemės ūkio, arba veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją;
- yra ne žemesnio, kaip 3 kurso žemės ūkio, arba veterinarijos sričių studentas;
- yra išklausęs su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, kursus;
- turi ne trumpesnę, kaip 1 metų praktinę ūkininkavimo patirtį (tačiau pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje ir ūkyje kaip ūkio valdytojas).

Paramos galite kreiptis, Jus, kaip juridinis asmuo, jeigu:

*Paramos jaunųjų ūkininkų įsikūrimui gali kreiptis juridinis asmuo, kurio dalyviai (akcininkai, pajininkai, kt.), vienasmenis valdymo organas, arba visi kolegialaus valdymo organo nariai yra ne vyresni nei 40 metų (tais metais, kai pirmą kartą teikia paraišką, paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai) fiziniai asmenys.

******Paraiškos teikėjo juridinio asmens vardu registruota žemės ūkio valda ne anksčiau, kaip prieš 24 mėnesius iki paramos paraiškos pateikimo. Parama suteikiama tik tam, juridiniam asmeniui, kuris pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje.

*******Paraiškos teikėjo juridinio asmens nariai turi įrodyti turintis ūkininkavimo kompetenciją bei pasirengimą ūkininkauti. Vienasmenis valdymo organas, arba ne mažiau, kaip 50 proc. kolegialaus valdymo organo narių, arba ne mažiau, kaip 50 proc. juridinio asmens dalyvių (akcininkų, pajininkų, kt.). turi atitikti bent vieną sąlygą:

- yra įgijęs žemės ūkio, arba veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją;
- yra ne žemesnio, kaip 3 kurso žemės ūkio, arba veterinarijos sričių studentas;
- yra išklauseęs su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, kursus;
- turi ne trumpesnę, kaip 1 metų praktinę ūkininkavimo patirtį (tačiau pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje ir ūkyje kaip ūkio valdytojas).

Kai jaunasis ūkininkas yra juridinis asmuo, jis turi atitikti privataus savarankiško juridinio asmens, atitinkančio labai mažos, mažos ar vidutinės įmonės statusą, kaip tai apibrėžiama LR Smulkaus ir vidutinio verslo įstatyme.

Kitos svarbios sąlygos:

- Bet kuris asmuo tik vieną kartą, kaip fizinis ar juridinis, ar juridinio asmens dalyvis, vienasmenis valdymo organas, kolegialaus valdymo organo narys gali gauti paramą jaunojo ūkininko įsikūrimui pagal šią intervencinę priemonę ir ankstesnes kaimo plėtros programas, t. y. jeigu ūkininkas jau yra kažkada gavęs Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui skirtą paramą kaip fizinis asmuo, negali kreiptis paramos kitoje žemės ūkio valdoje, kaip juridinio asmens atstovas, taip pat ir būti paraišką teikiančio juridinio asmens dalyviu.
- Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas pareiškėjams, geresnį finansinių išteklių naudojimą ir tikslingesnį paramos taikymą ypatingas dėmesys teikiant įsikūrimo išmokas bus teikiamas jaunesiems ūkininkams, kuriantiems didesnę pridėtinę vertę kuriančius ūkius (pretenduojantiems tapti ekologiniais ūkiais, dalyvauti maisto kokybės schemose, vykdyti tvarią žemės ūkio veiklą, apdoroti ir perdirbti ūkyje pagamintą ir (arba) užaugintą žemės ūkio produkciją, kt.), kuriantiems mišrios specializacijos ūkius, taip pat tiems, kurie vietovėse, turinčiose gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, kuria gyvulininkystės ūkius, diegiantiems inovacijas.
- Tiek fizinis tiek juridinis asmuo, pareiškėjas negali turėti įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.
- Parama skiriama ūkiui, kurio žemės ūkio valdos ekonominis dydis (VED), išreikštas standartinė produkcijos (SP) verte, paraiškos teikimo momentu yra ne didesnis kaip 70 000 Eur bei ekonominio dydžio potencialas (planuojamas žemės ūkio valdos ekonominis dydis), išreikštas SP verte, paraiškos teikimo momentu yra ne mažesnis kaip 12 000 Eur ir ne didesnis kaip 70 000 Eur. Daugiau apie VED skaičiavimą ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos apraše patvirtintame žemės ūkio ministro 2014 m. birželio 23 d. įsakymu Nr. 3D-382 „Dėl produkcijos standartinė verte išreikšto žemės ūkio valdos ekonominio dydžio apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, (*Suvestinė redakcija nuo 2023-04-29*)

„Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ priemonės tikslas, poreikiai ir jų įgyvendinimas

Intervencinė priemonė „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ atitinka BŽŪP tikslą - pritraukti jaunuosius ūkininkus ir kitus naujus ūkininkus, palaikyti jų veiklą ir palengvinti tvarią verslo plėtrą kaimo vietovėse.

Intervencinė priemonė prisideda prie šių nacionalinių žemės ūkio ir kaimo plėtros poreikių įgyvendinimo:

Poreikis: padidinti jaunųjų ūkininkų ūkių ekonominį pajėgumą

Jaunųjų ūkininkų valdomų ūkių struktūroje vyrauja maži ūkiai: 2019 m. vidutinis naujai įsikūrusių jaunųjų valdų valdytojų deklaruotas plotas siekė vos 9 ha. Šie ūkiai sukuria mažai pajamų ir gali egzistuoti tik kaip dalinio užimtumo ūkiai. Be paramos jie neturi pakankamai prielaidų tvariai ūkių veiklai ilgalaikėje perspektyvoje, todėl, siekiant sudaryti palankias sąlygas sklandžiai kartų kaitai

žemės ūkyje ir ūkininkavimo tradicijų tęstinumui, svarbu didinti jaunųjų ūkininkų ūkių pajamas ir ekonominį pajėgumą.

Siekiant padidinti jaunųjų ūkininkų ūkių ekonominį pajėgumą, šalia paramos jaunųjų ūkininkų įsikūrimui bus teikiamos atsietosios tiesioginės išmokos „Papildoma pajamų parama jaunesiems ūkininkams“.

Intervencinė priemonė „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ suteikia paramą

pradiniam įsikūrimui, o pagal papildomą pajamų paramą jaunesiems ūkininkams penkerius metus mokamos išmokos, gerinančios jaunųjų ūkininkų finansinę situaciją.

Poreikis: Didinti žemės ūkio subjektų galimybes pasinaudoti alternatyviais finansiniais ištekliais

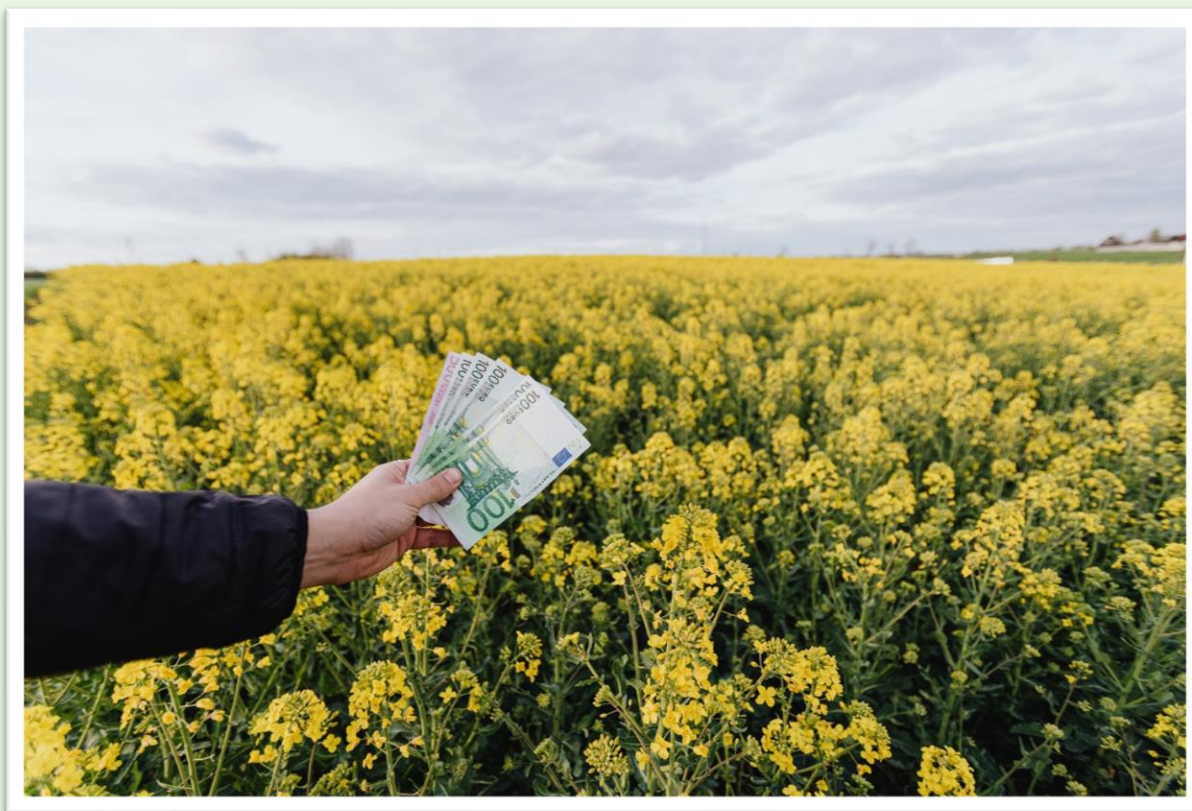
Daugelis Lietuvos ūkių, siekdami diegti naujoves, susiduria su sunkumais, kylančiais dėl nepakankamų finansinių išteklių

Palyginus su situacija kitose ES šalyse, Lietuvoje yra juntamas didesnis išorinio finansavimo žemės ūkio sektoriuje poreikis: Lietuvoje išorinio finansavimo kreipiasi 45 proc. visų ūkininkų, kuomet ES vidurkis yra 30 proc.

Lietuvos ūkininkai susiduria ir su paskolos prašymų atmetimo problema – 2021 m. bankai ir kredito unijos atmetė apie 25 proc. prašymų. Taip yra todėl, kad žemės ūkio sektorius yra vertinamas, kaip aukštesnės rizikos dėl veiklos sezoniškumo, kainų svyravimų, nepalankių klimatinių reiškinių rizikos. Dar daugiau atsisakymų paskolai sulaukė jaunieji Lietuvos ūkininkai. Todėl didelė dalis jaunųjų ūkininkų plėtoja ūkį asmeninėmis lėšomis arba su šeimos finansine parama. Bankai nelinkę teikti paskolų mažiems ūkiams, rizikingiems naujiems ūkio verslams ir

ūkiams, neturintiems kredito istorijos. Šios priežastys yra svarbi kliūtis jauniems ūkininkams gauti finansavimą.

Būtent todėl 2023-2027 metų kaimo plėtros plane yra numatyta skirti papildomą tiesioginę pajamų paramą jauniems ūkininkams. Prognozuojamas jaunojo ūkininko išmokos dydis sudarys apie 137 eur už 1 ha. Išmoka mokama už kiekvieną reikalavimus atitinkantį hektarą iki 70 ha ploto. Jeigu žemės ūkio valdos plotas viršija 70 ha, už visus sekančius hektarus nemokama.

Papildoma tiesioginė pajamų parama jaunajam ūkininkui

Paraiška papildomai pajamų paramai gauti teikiama savarankiškai užpildant paraiškos elektroninę formą, prisijungus prie paraiškų priėmimo informacinės sistemos portalo PPIS.

Išmoka jaunajam ūkininkui skiriama pareiškėjui kasmet, bet ne ilgesnį nei penkerių metų laikotarpį, kai jis einamaisiais metais deklaruoja naudmenų plotus, atitinkančius bazinės

tiesioginės išmokos reikalavimus. Jeigu jaunas ūkininkas nepateikia paraiškos išmokai per nurodytą laiką, laikomas praleidęs metus, ir gali kreiptis kitais metais (dėl praleistu metų gali pretenduoti į išmoką jau tik 4 metus)

Išmoka jaunajam ūkininkui mokama už kiekvieną Paraiškoje deklaruotą reikalavimus bazinei tiesioginei išmokai gauti atitinkantį naudmenų hektarą iki 70 ha. Neatsižvelgiant į tai, kad išmoka jaunajam ūkininkui mokama už ne didesnę kaip 70 ha plotą, pareiškėjas privalo deklaruoti visus valdoje esančius žemės valdymo teise (nuosavybės, nuomos ar panaudos pagrindais) jam priklausančius plotus, nepriklausomai nuo to, ar už juos prašoma paramos, ar ne.

Papildomą pajamų paramos išmoką jaunajam ūkininkui gali gauti pareiškėjai, atitinkantys pasirengimo ūkininkauti reikalavimus:

Pareiškėjas fizinis asmuo:

1. Pirmą kartą siekia gauti išmoką jaunajam ūkininkui.
2. Yra ne vyresnis kaip 40 metų (tais metais jam nesueis 41 metai).
3. Yra pasirengęs ūkininkauti (atitinka bent vieną iš šių reikalavimų):
 - įgijo žemės ūkio arba veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją (arba yra ne žemesnio, kaip 3 kurso studentas);
 - turi kompetenciją, įgytą išklausių su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, pagal Jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymo mokymo programą arba Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą;
 - turi praktinę ūkininkavimo patirtį - ne trumpesnę, kaip 1 metų darbą (251 darbo diena) žemės ūkio arba veterinarijos srityje (1 metų stažas gali būti nepertraukiamas arba sumuojant laikotarpius, kai buvo dirbta žemės ūkio arba veterinarijos srityse);
 - ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre.
4. Valdą, kaip valdos valdytojas, kuria pirmą kartą arba jau yra įkūręs ne anksčiau, kaip prieš 5 metus iki teikiamos Paraiškos, kuria pirmą kartą siekia gauti išmoką jaunajam ūkininkui, pateikimo dienos.

Pareiškėjas juridinis asmuo:

1. Pirmą kartą siekia gauti išmoką jaunajam ūkininkui.
2. Vienasmenio, tiek kolegialaus valdymo atveju, valdymo organus ir juridinio asmens dalyvius (savininkus) sudaro fiziniai asmenys, kurie Paraiškos, kuria pirmą kartą siekiama gauti išmoką jaunajam ūkininkui, teikimo metu yra ne vyresni, kaip 40 metų amžiaus ir einamaisiais metais šiems asmenims nesueis 41 metai.
3. Ne mažiau kaip 50 proc. kolegialaus valdymo organo narių ir ne mažiau kaip 50 proc. juridinio asmens dalyvių, turi žinių ir (arba) patirties žemės ūkio srityje ir yra pasirengę ūkininkauti:
 - įgijo žemės ūkio arba veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją (arba yra ne žemesnio, kaip 3 kurso studentais);
 - turi kompetenciją, įgytą išklausius su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, pagal Jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymo mokymo programą arba Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą;
 - turi praktinę ūkininkavimo patirtį - ne trumpesnę, kaip 1 metų darbą (251 darbo diena) žemės ūkio arba veterinarijos srityje (1 metų stažas gali būti nepertraukiamas arba sumuojant laikotarpius, kai buvo dirbta žemės ūkio arba veterinarijos srityse);
 - ūkis yra įregistruotas Ūkininkų ūkių registre.
4. Valdą yra įkūręs pirmą kartą ir ne anksčiau kaip prieš 5 metus iki teikiamos Paraiškos, kuria pirmą kartą siekia gauti išmoką jaunajam ūkininkui, pateikimo dienos.
5. Veikloje dalyvaujantys fiziniai asmenys ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d. turi būti įregistruoti Juridinių asmenų registre bei Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje ar Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemyje. Neįregistravus fizinių asmenų iki nurodytos datos, juridiniam asmeniui jaunojo ūkininko išmoka neskiriama.
6. Siekiant užtikrinti veiksmingą ir ilgalaikę šio juridinio asmens kontrolę, visą paramos laikotarpį juridinio asmens valdymo organą ir juridinio asmens dalyvius turi sudaryti

paraiškos teikimo metu juridinio asmens veikloje dalyvaujantys fiziniai asmenys, atitinkantys nustatytus reikalavimus.

7. Juridinio asmens vadovas privalo vadovauti juridiniam asmeniui ne trumpiau, kaip vienus kalendorinius metus, kuriais teikiama Paraiška.

Poreikis: gerinti jaunųjų ūkininkų žinių ir įgūdžių lygį, sudarant galimybę jiems mokytis, gauti konsultacijas.

Jauniesiems ūkininkams parama teikiama, tikintis, kad jauni ir išsilavinę žmonės bus pasirengę naujovių diegimo procesui ir sėkmingai taikys naujas technologijas ir verslo modelius. Didžioji jaunųjų ūkininkų dalis turi aukštą išsilavinimą, tačiau ne žemės ūkio srityje. Situaciją gerintų jaunųjų ūkininkų technologiniai mokymai, įgūdžių ir kompetencijų įgijimo veiklos, konsultavimas žemės ūkio srityje bei bendradarbiavimo skatinimas.

Siekiant gerinti jaunųjų ūkininkų žinių ir įgūdžių lygį, teikiant paramą jaunojo ūkininko verslo planui įgyvendinti bus finansuojami ir mokymai bei konsultacijos.

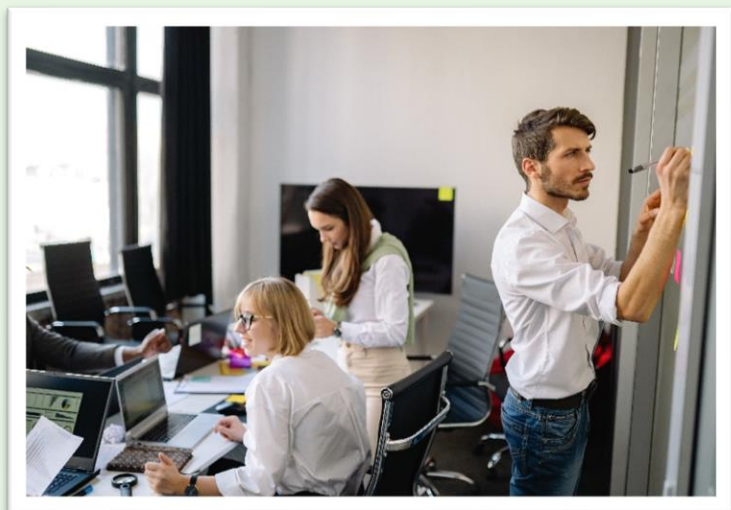
Naujojo laikotarpio Bendrosios žemės ūkio politikos strateginiame plane (BŽŪP SP) iškelti tikslai – modernizuoti sektorių,

kaupiant žinias ir keičiantis jomis, diegiant inovacijas ir gerinant skaitmeninį žemės ūkyje ir kaimo vietovėse, skatinant jų praktinį taikymą. Šio tikslo bus siekiama plėtojant ir stiprinant „Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemą“ (ŽŪŽIS). Tokią sistemą naujuoju 2023–2027 m. laikotarpiu privalės turėti kiekviena Europos Sąjungos valstybė narė.

ŽŪŽIS sistemos dalyviai turėtų būti ūkininkai, konsultantai, mokslo ir studijų institucijos, žemdirbių organizacijos, įvairios valdžios institucijos, tinklai, klasteriai, bei žiniasklaida. Bendras jų siekis – sukurti efektyviai veikiančią ŽŪŽIS.

Lietuvos ŽŪŽIS analizė atskleidė, kad dauguma mokslo ir mokymų institucijų yra pajėgios ir noriai įsijungia į inovacijų pritaikytą kaimo plėtros, žemės ir miškų ūkio sektoriaus plėtrai kūrimą.

Jau ir dabar kaimo gyventojus ir ūkininkus konsultuojančių organizacijų ir institucijų netrūksta, jos yra išsidėsčiusios visoje šalies teritorijoje.

Didžiausia Lietuvoje veikianti žemės ūkio konsultavimo įstaiga yra Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba. Ji yra sukūrusi ir išplėtojusi visą šalį apimančią žemės ūkio konsultavimo sistemą. Konsultacijas ūkininkams teikia ir rajonų savivaldybių žemės ūkio skyrių darbuotojai.

Tačiau didžiausia problema su kuria susiduriama, kad apie šias paslaugas žino toli gražu ne visi ūkininkai, kaimo gyventojai, kam ši informacija būtų aktuali. Taip yra todėl, kad trūksta konsultacinių paslaugų sklaidos ir viešinimo.

Kitos problemos su kuriomis susiduria esama konsultacinių paslaugų pasiūla, jog skiriasi konsultantų kompetencijos, skirtingose konsultavimo įstaigose labai skiriasi darbuotojų kvalifikacijos kėlimo prioritetai, o kadangi nėra jokios konsultantų vertinimo sistemos, nėra įmanoma nustatyti kurių teikiamų paslaugų kokybė yra nepakankama. Dažnai trūksta ir temų įvairovės, o dėl nepakankamo kvalifikacijos kėlimo dažnai konsultantam trūksta žinių apie naujausias technologines žemės ūkio naujoves, kas dažnai ypač aktualu jauniems ūkininkams, norintiems į savo ūkį įvesti inovatyvių sprendimų.

Manoma, jog konsultacijos atneštų dar daugiau naudos, jeigu konsultuoti ir mokyti galėtų ūkininkai ūkininkus, o į konsultacijų ir mokymo organizavimo procesą būtų įtraukti kooperatyvai, gamintojų organizacijos, ūkininkų organizacijos ir asociacijos.

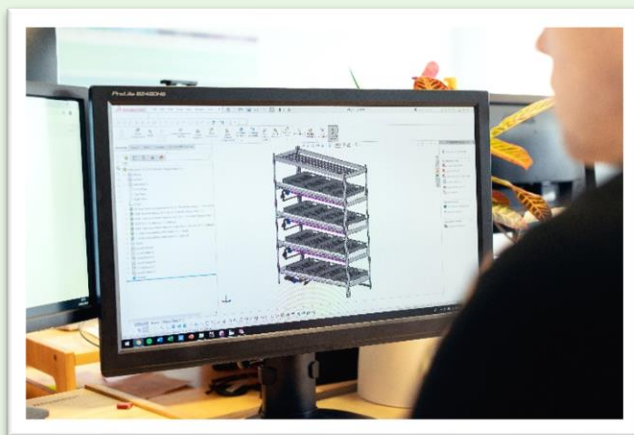
Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane numatomos “Žinių ir inovacijų sklaidos priemonės”, kurios skirtos žemės ūkio veiklos subjektų keitimuisi geriausia patirtimi, siekiant, kad jie įgytų technologinių žinių ir įgūdžių.

Taip pat žemės ūkio veiklos subjektų konkurencingoms, naujausiomis mokslo žiniomis grįstų konsultavimo paslaugų prieinamumo didinimui, kad žemės ūkio subjektai įgytų technologinių žinių ir įgūdžių, kurie yra reikalingi, pavyzdžiui, taikant beatliekes ir mažų atliekų technologijas ūkiuose, gaminant didelės pridėtinės vertės produktus iš biomasės, plėtojant verslo organizavimo formas, pagrįstas dalijimosi ekonomikos principais. Bus siekiama remti tokias konsultavimo veiklas, kurios padėtų spręsti aplinką tausojančių ir aukštesnę pridėtinę vertę kuriančių technologijų diegimo, veiklos įvairinimo, trumpų tiekimo grandinių organizavimo, klimato kaitos keliamus iššūkius, užtikrinti darnų ūkių valdymą, įskaitant ekonominius, aplinkos bei socialinius aspektus, plėtoti bioekonomiką ir t.t..

Ypatingas dėmesys bus skiriamas jauniems ūkininkams, mokymui ir įgūdžiams, keitimuisi geriausia patirtimi, siekiant, kad jie įgytų technologinių žinių ir įgūdžių.

Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginiame plane dėmesys skiriamas būtent bendradarbiavimo svarbai tarp žemės ūkio veiklos subjektų, mokslinių tyrimų įstaigų, konsultavimo tarnybų ir kitų suinteresuotų subjektų plėtojimui, siekiant įvertinti ūkininkų poreikius ir galimybes, pritaikyti technologinius pasiekimus, pavyzdžiui, susijusius su žemės ūkio produktų perdirbimu ir aukštesnės pridėtinės vertės produktų gamyba, beatliekinių ir mažų atliekų technologijų taikymo ir žemės ūkio gamybos atliekų perdirbimo srityse, siekiant įvertinti, kokie nauji produktai galėtų būti gaminami iš biomasės, siekiant praktiškai įdiegti technologinius pasiekimus, susijusius su biomasės panaudojimu didelės pridėtinės vertės produktų gamybai.

Siekama modernizuoti žemės ūkio sektorių, diegti inovacijas ir skaitmeninimą žemės ūkyje ir kaimo vietovėse. Plėtojant žemės ūkio žinias ir inovacijas, bus užtikrintas geresnis naujų, pažangių ir tvaresnių ūkininkavimo metodų įgyvendinimas, vartotojų poreikius atitinkančių tvarių produktų pateikimas į rinką.

Lietuvos ŽŪŽIS analizė atskleidė, kad šiuo metu ryšiai tarp atskirų ŽŪŽIS dalyvių yra fragmentiški, todėl ateityje siekiant kurti pažangų, inovacijas ir skaitmeninius sprendimus diegiantį žemės ūkį Lietuvoje, didelis dėmesys turėtų būti skiriamas informacijos srautų tarp ŽŪŽIS dalyvių gerinimui ir veiklos koordinavimui, taip pat šalies ŽŪŽIS įsitraukimui į Europos mokslo, žinių ir inovacijų tinklus.

Siekiant sėkmingo bendradarbiavimo ir naujienų žemės ūkio inovacijų srityje sklaidos buvo suburtas **Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos klasteris**.

Žemės ūkis yra viena labiausiai skaitmenizuotų ir daugiausiai inovacijų pritaikančių sričių, todėl itin svarbu kad atskirų mokslininkų, tyrėjų darbo rezultatai pasiektų visų ūkio sričių atskirus ūkininkus.

ŽŪŽIS klasteris tai savanoriška iniciatyva susibūrusios pažangios organizacijos:

- Vytauto Didžiojo universitetas;
- VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba;
- Lietuvos žemės ūkio taryba;
- Lietuvos sveikatos mokslų universitetas;
- VšĮ VDU Žemės ūkio akademijos mokomasis ūkis;
- VšĮ LSMU Praktinio mokymo ir bandymų centras;
- VšĮ Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centras.

ŽŪŽIS klasterio veikimas yra grindžiamas koordinuotais, partneryste ir tinklaveika sukurtais žinių srautais tarp organizacijų ir institucijų, kuriančių ir diegiančių žemės ūkiui ir susijusiems sektoriams skirtas žinias ir inovacijas, siekiant pažangos, tvarumo ir konkurencingumo sektoriuje.

Klasterio tikslai:

- plėtoti ŽŪŽIS, telkiant žemės, miško ir maisto ūkio mokslinius tyrimus, studijas ir žinioms imlaus verslo potencialą bei prisidėti prie žemės, miškų ir maisto ūkio plėtos, inovacijų ir žinių kūrimo;
- prisidėti prie sėkmingo, efektyvaus BŽŪP ir Europos Sąjungos keliamų tikslų, susijusių su moksliniais tyrimais, žemės ūkio ir kaimo plėtos veiklos subjektų mokymu, konsultavimu,

žinių keitimusi, kompetencijų ugdymu, žemės ūkio inovacijomis ir skaitmenizavimu, įgyvendinimo;

- prisidėti prie žemės ūkio ir kaimo plėtros veiklos subjektų švietimo, mokymo, konsultavimo, žemės ūkio politikos ir plėtros, žemės ūkio inovacijų ir ŽŪŽIS politikos formavimo, įgyvendinimo;
- atstovauti Klasterio narių interesus sektoriaus, nacionaliniu ir tarptautiniu mastu bei skatinti Klasterio narių įsitraukimą į teminius ES tinklus, komitetus, tarptautinius konsorciumus ir darbo grupes. Klasterio bendradarbiavimų pagrįsti moksliniai pasiekimai pasieka Ūkio konsultavimo tarnybas ir ūkininkus.

Įgyvendinant 2014-2020 metų Lietuvos kaimo programos priemonės „Bendradarbiavimas“ veiklą „Paramas EIP veiklos grupėms kurti ir jų veiklai vystyti“ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo

tarnyba su partneriais pradėjo vykdyti projektą „**Žinių kaupimo, perdavimo, žemės ūkio technologijų kūrimo ir jų demonstravimo centras** Inovacijų vartai“. Įgyvendinant projektą buvo sukurta Taikomųjų inovacijų tyrimų ir rezultatų informacinė sistema TITRIS **skirta ūkininkams, konsultantams ir mokslininkams**

susipažinti su žemės ūkio srityje sukurtomis inovacijomis.

TITRIS yra unikali ir vienintelė sistema Lietuvoje, kurioje renkami, viešinami ir kaupiami taikomųjų inovacijų tyrimų ir rezultatų duomenys, naudingi siekiant efektyvesnio, tvaraus, aplinką tausojančio ūkininkavimo. Sistemos objektas – mokslo tyrimai ir praktikoje sukurtos inovacijos, turintys ir galintys turėti mažesnę ar didesnę reikšmingumą plėtojant tvarią žemės ūkio gamybą. Duomenis apie taikomųjų tyrimų ir inovacijų rezultatus į TITRIS teikia mokslo institucijos, ūkiai, kiti specializuotos veiklos gamybininkai.

Sistema TITRIS skirta visiems ŽŪŽIS dalyviams (ūkininkams, konsultantams, mokslininkams ir kt.) susipažinti su žemės ūkio srityje sukurtomis inovacijomis ir kita aktualia žemės ūkio sektoriaus informacija.

Naudingos informacijos apie žemės ūkio naujienas, naujus tyrimus, inovacijas galima rasti:

- Valstybės įmonė Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centras <https://www.vic.lt/>;
- VšĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba <https://www.lzukt.lt>;
- Integruotos augalų apsaugos informavimo, konsultavimo ir mokymų informacinė sistema <https://www.ikmis.lt>;
- Konsultavimo biurų kontaktai <https://www.lzukt.lt/konsultavimo-biurai/>.

Poreikis: Remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą

Šį poreikį dar galima būtų perfrazuoti „Imtis priemonių, kurios padėtų pritraukti ir išlaikyti jaunas žmones kaimo vietovėse, siekiant kartų kaitos kaime, kaimo vietovių gyvybingumo ir didesnio užimtumo. Lietuvoje, kaip ir kitose Europos sąjungos šalyse, daugiau kaip pusę žemės ūkių valdytojų vyresni asmenys. Remti jaunųjų ūkininkų įsikūrimą svarbu dėl kelių aspektų: siekiant užtikrinti žemės ūkio produktų gamybos ir apsirūpinimo maistu tęstinumą užtikrinant ūkininkų kartų kaitą; siekiant didinti ūkių konkurencingumą; siekiant sparčiau diegti naujas technologijas žemės ūkyje, nes jaunieji ūkininkai imlesni naujovėms nei vyresni asmenys. Intervencinė priemonė prisidės prie užimtumo skatinimo: visi jaunieji ūkininkai, kurie pasinaudoję parama įkurs ūkininko ūkį, o žemės ūkio veikla bus vienintelė jų vykdoma ekonominė veikla, bus laikomi sukūrusiais naują darbo vietą. Siekiant užtikrinti tvaresnį jaunųjų ūkininkų įsikūrimo finansavimą numatyta galimybė projekto lygiu įsikūrimo išmoką derinti su lengvatine paskola.

Jaunimo nenoras gyventi ir dirbti kaime iš dalies didėja dėl ūkininkavimo, kaip ekonominės veiklos, nepatrauklumo: jos rutininio pobūdžio, nepertraukiamo gamybos ciklo, nenormuotos darbo dienos. Todėl išlieka grėsmės sklandžiai kartų kaitai žemės ūkyje ir ūkininkavimo tradicijų tęstinumui. Ekonominė parama jauniems ir naujiems ūkininkams turėtų papildyti priemones, kurių imamasi kaimo vietovėms klestėti: kartu jie gali sudaryti palankų ratą ir įtikinti naujas kartas įsikurti ir užsiimti verslu Europos kaime.

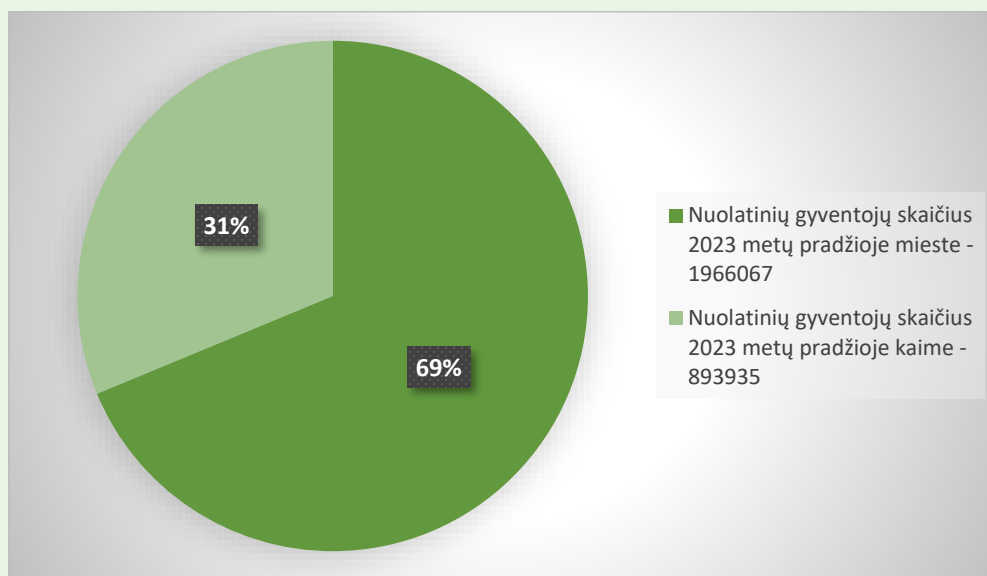
Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas siekia tvarios Lietuvos žemės ir maisto ūkio plėtros, didinant sektoriaus pridėtinę vertę ir konkurencingumą, remiant

perspektyvių ūkių (ypač smulkių ir vidutinių) pajamas, kartų kaitą, kuriant gyvybingą, ūkininkavimui, verslui patrauklų kaimą ir prisidedant prie aplinkos ir klimato tikslų įgyvendinimo.

Senėjimo kaimo vietovėse problema aktuali daugumai ES valstybių narių. Tai iš dalies galima paaiškinti bendromis demografinėmis ir socialinėmis bei ekonominėmis tendencijomis. Tačiau žemės ūkiui būdinga tam tikra specifika: gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas kaimo vietovėse reikalauja veiksmingų sprendimų jauniems žmonėms pritraukti į žemės ūkio sektorių ir kaimo vietas.

Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Lietuvoje 2023 metų pradžioje buvo 2 mln. 860 tūkst. nuolatinių gyventojų, iš kurių – 1 mln. 966,1 tūkst. , arba 69 procentai miesto gyventojų ir tik 893,9 tūkst., arba 31 procentas kaimo gyventojų.

Nuolatinių gyventojų skaičius Lietuvoje mieste/kaime 2023 metų pradžioje

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas

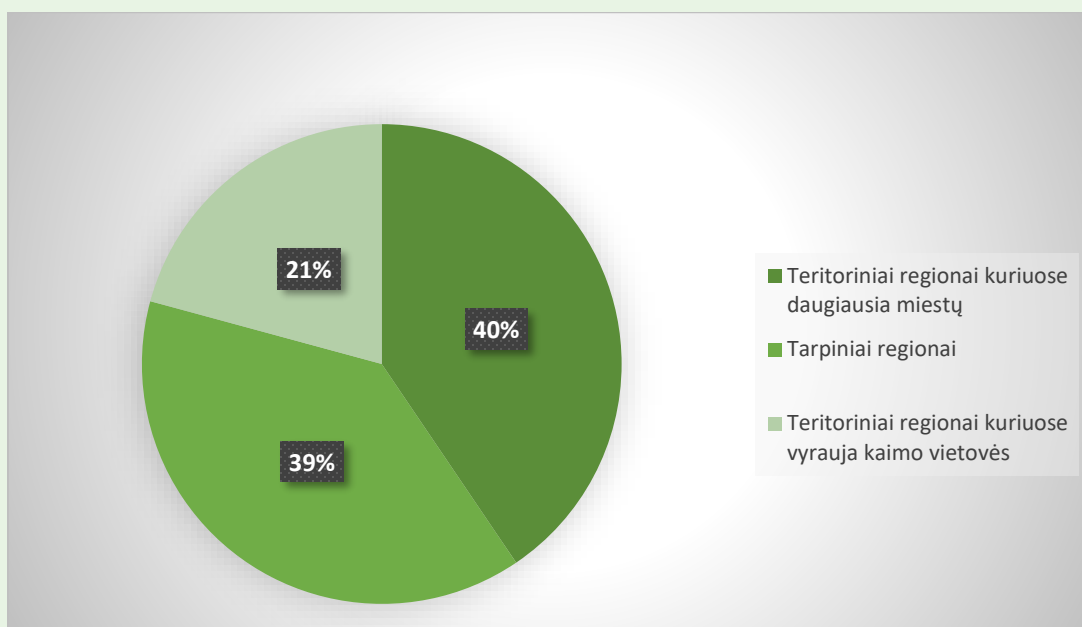
Panašią statistiką galime matyti ir Europos sąjungoje (Eurostat duomenys 2022). Žemiau pateiktoje diagramoje, Europos sąjungos gyventojų paskirstymas pagal gyvenamąją vietą.

Tačiau čia yra skirstoma į tris regionus: miesto, kaimo ir tarpinis. Statistiniai duomenis buvo renkami pasinaudojus skirstymą bendroju teritorinių statistinių vienetų klasifikatoriumi (NUTS), skirtu suderintai regioninei statistikai ES rinkti, rengti ir skleisti.

Miesto-kaimo tipologija buvo taikoma NUTS 3 lygio regionams: pagal kaimo gyventojų dalį išskirti trys regionų tipai, t. y. regionai, kuriuose vyrauja kaimo vietovės (ne mažiau kaip 50 % regiono gyventojų gyvena kaime), tarpiniai regionai (daugiau nei 50 % ir iki 80 % gyventojų gyvena miestų grupėse) ir daugiausia miesto apimantys teritoriniai regionai (daugiau nei 80 % gyventojų gyvena miestuose).

Tyrimo rezultatai parodė jog daugiausia Europos sąjungos gyventojų gyvena miestuose ar šalia jų, t. y. tuose teritoriniuose regionuose, kurias daugiausia sudaro miestų gyventojai – 40%. Taip pat panašų skaičių – 39% sudaro tarpinių regionų gyventojai. Teritoriniuose regionuose, kuriuose vyrauja kaimo vietovės gyvena vos 21 % Europos sąjungos gyventojų.

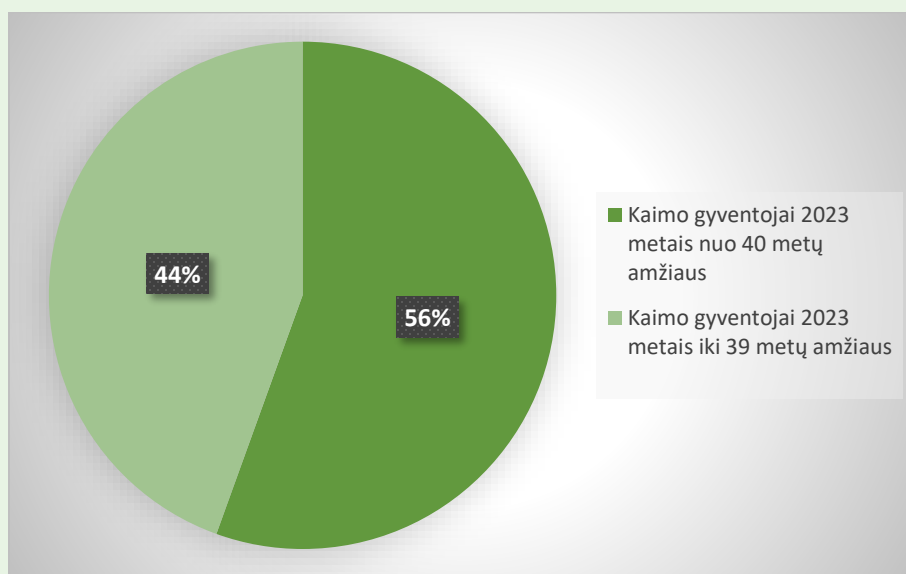
Nuolatinių gyventojų skaičius teritoriniuose regionuose, kuriuose daugiausia miestų, kuriuose daugiausia kaimo vietovių, bei tarpiniuose regionuose Europos sąjungos šalyse 2022 metais.

Šaltinis: Eurostat (URT_PJANGRP3)

Peržvelgiant statistinius duomenys pagal kaimo gyventojų Lietuvoje paskirstymą pagal amžių, galime matyti, kad dominuoja vyresnio amžiaus žmonės – 56 procentai kaimo gyventojų yra 40 metų ir vyresni. Tuo tarpu vaikai ir jauni žmonės iki 39 metų sudaro tik 44 procentų visų nuolatinių kaimo gyventojų.

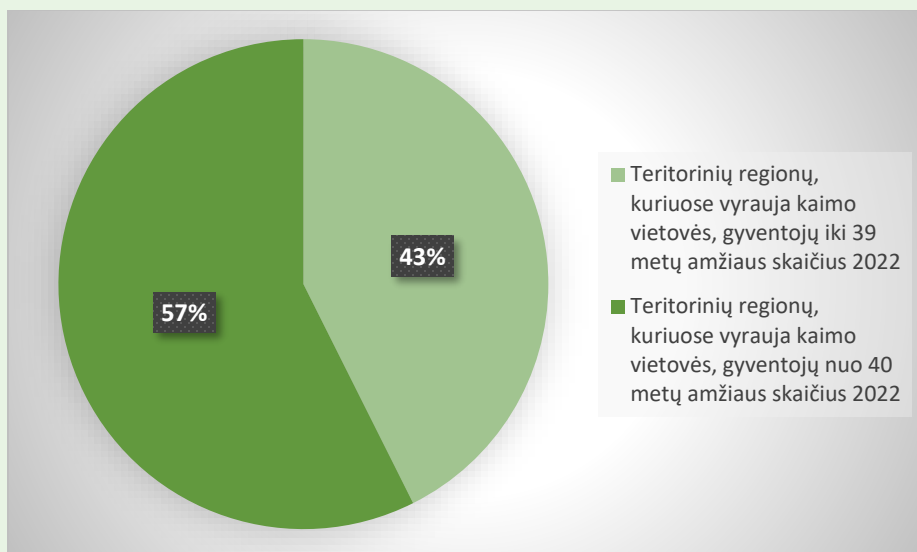
Kaimo gyventojų Lietuvoje 2023 metų pradžioje pasiskirstymas pagal amžių

Šaltinis: Oficialios statistikos portalas

Beveik analogiška situacija yra visoje Europos sąjungoje. Teritoriniuose regionuose, kuriuose vyrauja kaimo vietovės (pagal teritorinių statistinių vienetų klasifikatorių NUTS 3) didesnė dalis gyventojų yra sulaukę 40 metų amžiaus. Šiandien senstančių žemės ūkio gyventojų pakeitimas yra pasaulinis iššūkis daugelyje šalių, produkuojančių maistą. Kaimo plėtros 2023-2027 strateginiame plane daug dėmesio yra skiriama būtent motyvacijos trūkumo ūkininkystėje jaunimo tarpe identifikavime ir sprendimų paieškose.

Europos sąjungos narių teritorinių regionų, kuriuose vyrauja kaimo vietovės, gyventojų pasiskirstymas pagal amžių 2022 metais

Šaltinis: Eurostat (URT_PJANGRP3)

Kaip pritraukti jaunimą į kaimą?

2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategijoje tikslui “Sukurti sąlygas, kurios sudarytų jaunuoliams kaimo vietovėse galimybes realizuoti savo potencialą” pasiekti išvardinti tokie svarbiausi uždaviniai:

- Užtikrinti tinkamą infrastruktūrą kaimo vietovėse, kad jaunuoliams būtų teikiamos tinkamos viešosios paslaugos, užtikrinamas duomenų perdavimo ryšys ir galimybės rasti būstą.
- Užtikrinti, kad kaimo vietovėse būtų kuriamos tvarios kokybiškos darbo vietos, kurios būtų prieinamos jaunuoliams.
- Užtikrinti įvairios veiklos, skirtos jaunimui ir vykdomos su jaunimu, decentralizaciją, siekiant remti jaunuolių įtrauktį ir naudoti vietas bendruomenėms.
- Užtikrinti, kad kaimo vietovėse jaunuoliai aktyviai dalyvautų sprendimų priėmimo procesuose.

- Užtikrinti kaimo vietovių jaunuoliams lygias galimybes įgyti kokybišką išsilavinimą.
- Kurti teigiamą kaimo vietovių įvaizdį.
- Užtikrinti kaimo tradicijų apsaugą.

Nors Finansų ministerijos pateikiamais duomenimis per pastaruosius kelis metus gyvenimo kokybė visose kaimiškiosiose savivaldybėse gerėjo, bei labiausiai juose per šį laikotarpį išvystytos švietimo paslaugos bei viešoji infrastruktūra, tačiau vis dar kalbant apie gyvenimo kaime nepatrauklumą, viena iš dažniausiai pabrėžiamų problemų yra nepakankamai išvystyta infrastruktūra.

Vis dar labai trūksta įdomaus ir turiningo laisvalaikio praleidimo vietų. Dauguma organizacijų yra orientuotos į vyresnio amžiaus asmenis: įvairūs folkloro ansambliai, kapelos (kuriuos jaunimas retai renkasi), taip pat senjorų klubai. Kaimų kultūros namų organizuojami koncertai retai būna jaunimui aktualios muzikos, o šokių vakarai dažnai rengiami su amžiaus apribojimais „tiems kam virš 50“ ir panašiai. Dėl šių problemų jauni žmonės dažnai įsikurdami kaimo vietovėse, labiau renkasi tas vietas kurios nėra nutolusios nuo didžiųjų miestų ir pramogauja miestuose.

2021 m. spalio mėn. susisiekimo ministerija pradėjo įgyvendinti itin spartaus plačiajuosčio ryšio plėtros planą. Planas turėtų paspartinti elektroninių ryšių infrastruktūros diegimą, kad 2021–2027 m. bent 100 Mbps interneto sparta pasiektų namų ūkius ir viešąsias institucijas ne tik didžiuosiuose miestuose, bet ir kaimo vietovėse. Planuojama jog 2025 m. 100 Mbps ryšio spartą pasieks ne mažiau, kaip 95 % Lietuvos namų ūkių. Tai ypač svarbus žingsnis, kadangi jaunieji ūkininkai galėtų derinti žemės ūkio verslą su įvairiomis kitomis profesinėmis veiklomis.

Informacinių technologijų ir socialinių naujovių taikymas leidžia nūdienų pasaulyje dirbti nuotolinių būdu įvairius darbus. Tikimasi, kad tai paskatins jaunimą drąsiau pradėti naują veiklą – ūkininkavimą, neprarandant ekonominio stabilumo, ypač sektoriuose, kuriuose ilgiau reikia laukti pelno (pvz. vaismedžiai, riešutmedžiai, uogynai.)

Gyvenimo kaime pranašumai:

- **Ramybė** – ne paslaptis, kad daugybė jaunų žmonių iškeičia gyvenimą mieste į gyvenimą kaime pavargę nuo miesto šurmulio, pastovaus skubėjimo, derinimosi prie kaimynų už sienų.
- **Grynas oras** – ilgesnį laiką gyvenant miestuose, o ypač didmiesčiuose užterštas oras tampa toks įprastas, kad net ir nepastebimas. Tačiau toks oras kelia grėsmę sveikatai ir gali pasireikšti plaučių funkcijų pakenkimais, respiracinėmis ligomis ar imuninės sistemos silpnėjimu.
- **Puikios fizinės formos palaikymas** – miestiečiams, ypač dirbantiems sėdimą darbą, o po miestą keliaujantiems su automobiliu, dažnai trūksta fizinio aktyvumo, kad palaikytų gerą fizinę formą. Tuo tarpu kaimo gyventojai daug juda net dirbdami kasdienius darbus tiek ūkininkaujant, tiek palaikant tvarką savo pačių aplinkoje.
- **Erdvė** – net neužsiimantys žemės ūkiu, kaimo gyventojai šalia namo turi mažesnį ar didesnį žemės lopinėlį, kuri gali išnaudoti pačioms įvairiausioms veikloms – poilsiui, aktyviems žaidimams, vaisių, daržovių, uogų savo šeimos poreikiams užauginimui. Taip pat tai patogu norint turėti augintinių, kurie turi galimybę laisvai vaikščioti lauke, nereikia jaudintis dėl jų gyvenimo kokybės ankštose butuose, bei nebereikia laikytis vedžiojimo į lauką režimo.
- **Sveikas maistas** – Daug lengviau yra sveikai maitintis, kuomet pats gali užsiauginti maisto produktų ir gali būti visiškai tikras dėl jų kokybės. Užsiauginant daržovių, vaisių, uogų, turint vištų dedeklių, karvę ar ožką aprūpinsite savo šeimą natūraliais maisto produktais, o ir sutaupysite pinigų.
- **Pigesnis nekilnojamas turtas** – Registrų centro duomenimis kaimuose būsto kaina gali būti net perpus mažesnė lyginant su didmiesčiais. Taip pat nedera pamiršti Lietuvos

Respublikos finansinės paskatos pirmąjį būstą įsigyjantioms jaunoms šeimoms įstatymo – finansinę paskatą gali gauti jauni, iki 36 metų amžiaus sutuoktiniai turintys ar neturintys vaikų.

Jau pastebima didėjanti tendencija, jog vis augančių, besiplečiančių didmiesčių gyventojai pavargę nuo miesto šurmilio, pastovaus skubėjimo, oro užterštumo, o ypač jaunos, naujai įsikūrusios šeimos susilaukusios, ar planuojančios vaikus, pradeda svajoti apie gyvenimą gamtoje, nuosavą namą, sveikesnį gyvenimo būdą sau ir savo vaikams. Sveika gyvensena tampa madinga – vis daugiau įžymių žmonių, nuomonių kūrėjų viešojoje erdvėje pabrėžia fizinę, emocinę, psichologinę sveikatą. Kalbama apie sportą, meditacijas, buvimą gamtoje, nepamirštama ir mitybos – dažnai akcentuojama ekologiška ar augalinė mityba.

Remiama veikla

Pagal priemonės veiklos sritį remiama:

- žemės ūkio produktų pirminė gamyba

- žemės ūkio valdoje pagamintų ir (arba) išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimas

Pirminė gamyba

Tai pirminių produktų gamyba, veisimas arba auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą ir naminių gyvūnų auginimą iki skerdimo. Be to, pirminė gamyba apima ir medžiojimą, žvejojimą bei laukinių produktų auginimą.

Su pirmine gamyba susijusios veiklos:

- augalinės kilmės produktų, pvz.: grūdų, vaisių, daržovių ir prieskoninių žolių, gamyba, veisimas ar auginimas ir jų transportavimas į sandėlį, produktų tvarkymas ūkyje ir tolesnis transportavimas į įmonę;
- gyvulių veisimas ar auginimas ir jų transportavimas į turgų, skerdyklą arba iš vieno ūkio į kitą;

- sraigių gamyba, veisimas ir auginimas ūkyje ir galimas jų transportavimas į perdirbimo įmonę ar turgų;
- melžimas ir pieno saugojimas ūkyje;
- kiaušinių gamyba ir surinkimas, bet ne pakavimas;
- grybų, uogų, sraigių rinkimas gamtoje ir jų transportavimas į įmonę.

Pirminiai produktai

Tai pirminės gamybos metu pagaminti produktai, įskaitant užaugintus dirvožemyje, išaugintus ūkyje, sumedžiotus ir sužvejotus produktus. Jie apima:

- augalinius produktus, pvz.: grūdus, vaisius, daržoves, prieskonines žoles, grybus, daigintas sėklas (t. y. mikrožalumynus, ūglius, daigus);
- gyvūninius produktus, pvz.: kiaušinius, žalią pieną, medų;
- gamtoje surinktus augalinius arba gyvūninius produktus, pvz.: grybus, uogas, sraiges.

Pirminis perdirbimas

Pirminis perdirbimas tai veikla: apdorojimas, apdirbimas, pirminis tvarkymas, kurios metu iš žemės ūkio produkto **nekeičiant** jo cheminės sudėties taip pat gaunamas žemės ūkio produktas.

Perdirbimas

Žemės ūkio produktų perdirbimas – tai yra produktų paruošimas **pakeičiant** jų pirminę fizinę ar cheminę sudėtį. Pvz.:

- **javų, ankštinių ir baltyminių augalų** perdirbimas – džiovinimas, malimas, šaldymas, kombinuotųjų ir nekombinuotųjų pašarų gamyba ir kt;
- **vaisių, uogų, daržovių** perdirbimas – konservavimas, sulčių spaudimas, džiovinimas, šaldymas ir kt;
- **pieno perdirbimas** – pieno pasterizavimas, pieno produktų: sūris, varškė, grietinė, sviestas ir kt. gamyba;

- **mėsos perdirbimas** – virtos, rūkytos, vytintos mėsos produktų gaminimas, konservavimas;
- **kitų žemės ūkio produktų perdirbimas.**

Visą sąrašą produktų kurių auginimui ir perdirbimui gali būti skiriama parama galima rasti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede (išskyrus žuvininkystės ir akvakultūros produktus).

Tinkamos finansuoti išlaidos, tai tos išlaidos, kurios yra būtinos verslo planui įgyvendinti:

- nauja ir naudota žemės ūkio technika;
- įranga, technologiniai įrenginiai, kompiuterinė įranga;
- transporto priemonės;
- ūkinių gyvūnų įsigijimo išlaidos;
- naujų pastatų ir statinių statyba, rekonstrukcija, kapitalinis ar paprastas remontas, statybinės medžiagos;
- infrastruktūra ūkininko valdoje;
- daugiamečių augalų įsigijimas ir tų augalų sodinimas;
- konsultavimo paslaugos ir kt.

Paramos forma ir dydis

Paramos formos:

- tik dotacijos (vienkartinė išmoka);
- dotacija (vienkartinė išmoka) ir lengvatinė paskola;
- tik lengvatinė paskola.

Pareiškėjas gali gauti tik vieną dotaciją (vienkartinę išmoką) ir vieną lengvatinę paskolą.

Didžiausias negražintinos paramos dydis: 60 000 Eur.

Parama skiriama verslo planui įgyvendinti ir mokama dviem dalinėmis išmokomis. Pirmoji išmokos dalis, sudaranti 80 proc. visos išmokos sumos, paramos gavėjui išmokama po sprendimo skirti paramą priėmimo (be mokėjimo prašymo pateikimo). Likusi 20 proc. išmokos dalis mokama po verslo plano įgyvendinimo.

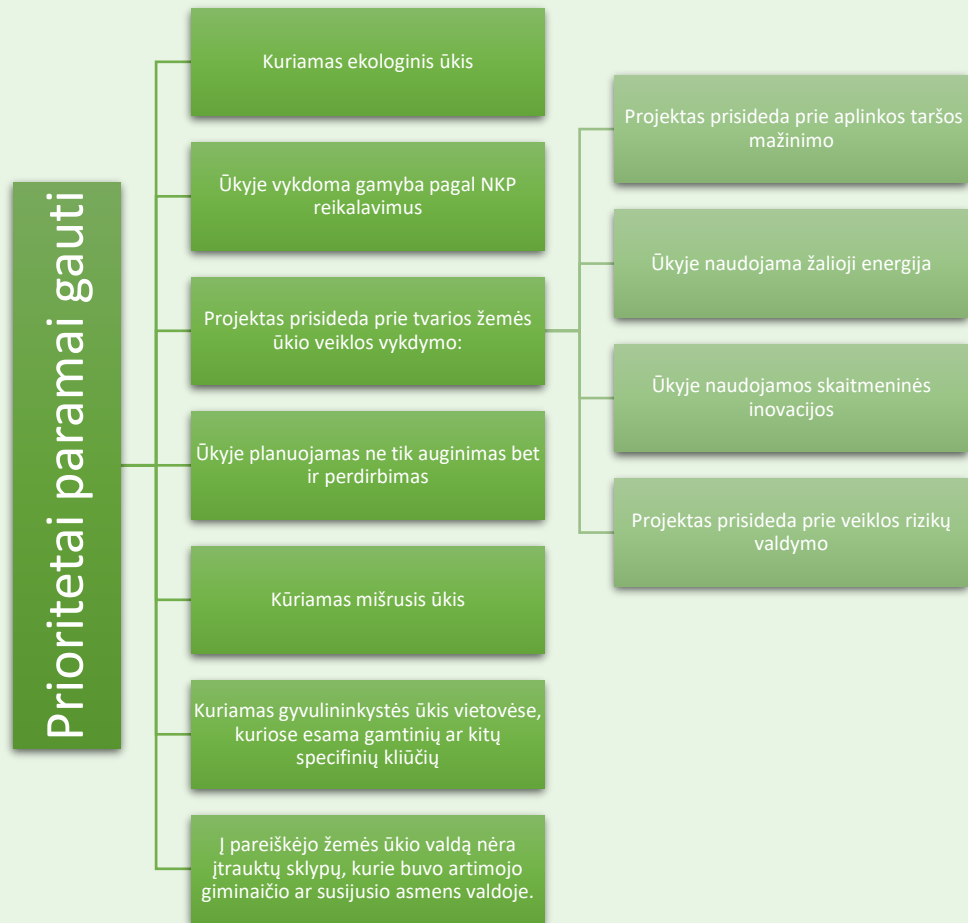
Didžiausia galima lengvatinės paskolos suma – 100 000 Eur.

Svarbu žinoti! Bendra dotacijos ir lengvatinės paskolos suma negali viršyti 100 000 Eur.

Lengvatinės paskolos taisyklės:

- Pareiškėjas laikomas tinkamu gauti lengvatinę paskolą, jei atitinka tinkamumo gauti paramą sąlygas ir reikalavimus.
- Lengvatinės paskolos teikiamos palankesnėmis sąlygomis nei siūloma komercinėje paskolų rinkoje. Ilgiausias paskolos laikotarpis – 5 metai nuo paskolos sutarties su finansų tarpininku pasirašymo.
- Paskolos palūkanos skaičiuojamos tik finansų tarpininkų daliai. Palūkanų norma finansų tarpininkų lėšų daliai, atsižvelgiant į rinkos sąlygas, nustatoma finansų tarpininkų atrankos sąlygose.
- Dotacija (vienkartinė išmoka) negali būti naudojama finansavimui, gautam pagal lengvatinę paskolą, apmokėti. Lengvatinė paskola negali būti naudojamos išankstiniam dotacijos finansavimui.
- Lengvatinės paskolos lėšomis gali būti apmoka 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
- Vienam galutiniam naudos gavėjui fiziniam ar juridiniam asmeniui iš šios priemonės lėšų gali būti suteikiama viena paskola.
- Papildomos paskolos teikimo ir grąžinimo sąlygos yra nustatomos Finansavimo sąlygų apraše, Nacionalinės plėtros įstaigos ir finansų tarpininko sudarytoje dvišalėje sutartyje ir (arba) paskolos sutartyje, pasirašytoje tarp finansų tarpininko ir paskolos gavėjo.

Projektų atranka gauti paramą

Mažiausias privalomas paramos paraiškų atrankos balų skaičius – 30 balų.

Jeigu paramos paraiškų atrankos vertinimo metu nustatoma, kad paramos paraiška nesurinko privalomojo mažiausio 30 balų skaičiaus, paramos paraiška atmetama.

Už ką ir kiek galima gauti balų:

Prioritetas	Balų skaičius
Kuriamas ekologinis ūkis Atitiktis tikrinama įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės metu pagal sertifikavimo institucijos išduotą ekologinę gamybą patvirtinantį dokumentą.	15 balų

<p>Ūkyje vykdoma gamyba pagal NKP reikalavimus</p> <p>Kai projekte numatyta vykdyti gamybą pagal nacionalinės žemės ūkio ir maisto kokybės sistemos (NKP) reikalavimus. Tikrinama įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu pagal pateiktą patvirtinimo dokumentą.</p>	5 balai
<p>Projektas prisideda prie aplinkos taršos mažinimo</p> <p>Dalyvaujama ne mažiau kaip 50 proc. deklaruoto ŽŪN ploto bent vienoje (ar keliose) Strateginio plano intervencinėje priemonėje, patenkančioje į Klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingas sistemas (Eko schemas), išskyrus už dalyvavimą priemonėse „Ekologinis ūkininkavimas“, „Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo“, „Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa“ (NKP), „Gyvūnų gerovė“.</p> <p>Tikrinama įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu.</p>	5 balai
<p>Ūkyje naudojama žaliaji energija</p> <p>Pareiškėjas verslo plane investuoja į įrangą, energiją gaminančią iš atsinaujinančių šaltinių (balai suteikiami ir tuo atveju, kai investicijos atliktos (pateikiama šios įrangos pirkimo-pardavimo sutartis ir apmokėjimą įrodantis dokumentas) arba numatomos atlikti naudojant ir kitų fondų ar nuosavas lėšas (pateikiamas patvirtinimo dokumentas). Balai suteikiami tik už šias investicijas: saulės baterijos, saulės kolektoriai, saulės moduliai, geoterminio šildymo, oras-oras, oras-vanduo šildymo sistemos, kai nurodytos investicijos susijusios su valdos gamybiniais poreikiais (pardavimui skirta energija neremiamas). Investicijos turi būti atliktos iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos.</p>	5 balai
<p>Ūkyje naudojamos skaitmeninės inovacijos</p> <p>Pareiškėjas verslo plane investuoja į gamybinių procesų skaitmeninimo inovacijas. Balai suteikiami, investuojant į skaitmenines technologijas, nurodytas Projektų inovatyvumo vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. kovo 24 d. įsakymu Nr. 3D-181 „Dėl projektų inovatyvumo vertinimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Inovatyvumo metodika) 1 priedo kriterijuje „Skaitmeninimas“. Investicijos turi būti atliktos iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos.</p>	5 balai
<p>Projektas prisideda prie veiklos rizikų valdymo.</p> <p>Balai suteikiami, dalyvaujant Strateginio plano kaimo plėtros rizikos valdymo intervencinėje priemonėje „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ arba verslo plane investuojama į remiamos veiklos rizikos (nuo nepalankių klimato reiškinių, aplinkos</p>	5 balai

<p>poveikio, ligų) mažinimo priemonės (investicijos turi būti atliktos iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos paramos, nuosavomis ar kitomis lėšomis).</p> <p>Dalyvavimas intervencinėje priemonėje „Pasėlių, augalų ir gyvūnų draudimas“ tikrinamas įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu.</p>	
<p>Ūkyje planuojama ne tik auginimas bet ir perdirbimas</p> <p>Kai projekte numatytas savo ūkyje pagamintos ir (arba) užaugintos žemės ūkio produkcijos perdirbimas, įskaitant pirminį perdirbimą, suteikiama 20 balų. Balai suteikiami, jei pajamos iš savo ūkyje pagamintos ir (arba) užaugintos žemės ūkio produkcijos perdirbimo, įskaitant pirminį perdirbimą, sudaro ne mažiau kaip 50 proc. visų subjekto veiklos pajamų.</p> <p>Tikrinama įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu pagal pažymą, parengtą vadovaujantis Žemės ūkio veiklos pajamų įvertinimo metodika.</p>	20 balų
<p>Kuriamas mišrusis ūkis</p> <p>Mišriuoju ūkiu laikomas ūkis, kurio pajamos, įgyvendinus verslo planą, gaunamos iš daugiau nei vieno žemės ūkio sektoriaus ir kurio pajamos nėra iš vieno žemės ūkio sektoriaus nesudaro daugiau kaip 50 proc. visų ūkio veiklos pajamų, išskyrus, jei pajamos gaunamos tik iš dviejų žemės ūkio sektorių. Jei pajamos gaunamos iš dviejų žemės ūkio sektorių, pajamos iš kiekvieno sektoriaus turi sudaryti ne mažiau kaip 30 proc. visų ūkio veiklos pajamų. Atitiktis tikrinama pagal pažymą, parengtą vadovaujantis Žemės ūkio veiklos pajamų įvertinimo metodika. Pildant pažymą, prie daržininkystės pajamų nepriskiriamos pajamos, susijusios su nenatūraliai išdžiovintų ir natūraliai išdžiūvusių ankštinių daržovių gamyba arba perdirbimu.</p> <p>Tikrinama įgyvendinus verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu.</p>	10 balų
<p>Kuriamas gyvulininkystės ūkis vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių</p> <p>Ūkis laikomas esančiu vietovėse, kuriose esama gamtinių ar kitokių specifinių kliūčių, jei šiose vietovėse yra ne mažiau kaip 50 proc. jo ŽŪN ploto (vietovės, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, yra nurodytos Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Išmokos už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2015 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. 3D-245 „Dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Išmokos</p>	10 balų

<p>už vietoves, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių“ įgyvendinimo taisyklių patvirtinimo“). Gyvulininkystės ūkiu laikomas ūkis, kurio pajamos iš gyvulininkystės įgyvendinimo verslo planą sudaro daugiau kaip 50 proc. visų ūkio veiklos pajamų. Gyvulininkystės pajamos nustatomos pagal pažymą, parengtą vadovaujantis Žemės ūkio veiklos pajamų įvertinimo metodika.</p> <p>Tikrinama įgyvendinimo verslo planą ir verslo plano kontrolės laikotarpiu pagal konkrečiais metais deklaruotą ŽŪN plotą.</p>	
<p>Į pareiškėjo žemės ūkio valdą nėra įtrauktų sklypų, kurie buvo artimojo giminaičio ar susijusio asmens valdoje.</p> <p>Tikrinama pagal paraiškos pateikimo datos duomenis, ar sklypai, kurie įtraukti į pareiškėjo valdą, 2 metų laikotarpyje iki paraiškos pateikimo dienos nebuvo artimojo giminaičio (taikoma fiziniams asmenims) ar susijusio asmens (taikoma juridiniams asmenims) žemės ūkio valdoje). Fizinių asmenų artimaisiais giminaičiais laikomi asmenys, apibrėžti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.135 straipsnyje (artimaisiais giminaičiais pripažįstami tiesiosios linijos giminaičiai iki antrojo laipsnio imtinai (tėvai ir vaikai, seneliai ir vaikaičiai) ir šoninės linijos antrojo laipsnio giminaičiai (broliai ir seserys). Juridinių asmenų susijusiais asmenimis laikomi įmonės akcininkai, pajininkai, dalininkai, kurie turi daugiau kaip 50 procentų įmonės akcijų, pajų ar kitokių dalyvavimą įmonės kapitale žyminčių kapitalo dalių. Informacija tikrinama registruose.</p>	20 balų

Paramos gavėjo įsipareigojimai

Pareiškėjas, gaunantis paramą prisiima ir laikosi įsipareigojimų iki **kontrolės laikotarpio** pabaigos

Verslo plano kontrolės laikotarpis - 3 metai nuo galutinio paramos lėšų išmokėjimo (jei gaunama ne tik parama bet ir lengvatinė paskola ir paskolos grąžinimo laikotarpis ilgesnis nei treji metai – tuomet skaičiuojamas laikotarpis iki paskolos grąžinimo).

Bendrieji įsipareigojimai:

- **Nenutraukti ar neperkelti gamybinės veiklos už Strateginio plano įgyvendinimo teritorijos ribų.**
- **Nepakeisti infrastruktūros objekto ar jo dalies nuosavybės teisių:**
Neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui, neperduoti (nuoma, panauda ir kt.),
Be Mokėjimo agentūros sutikimo neįkeisti už paramos lėšas įgyto turto nuo paramos sutarties sudarymo, kai sutartis nesudaroma – nuo sprendimo skirti paramą datos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos. (Leidimą įkeisti turtą finansų įmonėms arba kredito įstaigoms arba sutelktinio finansavimo platformos operatoriams Mokėjimo agentūra gali suteikti tik tiems paramos gavėjams, kurie paramos paraiškoje finansų įmonės arba kredito įstaigos arba sutelktinio finansavimo platformos operatoriaus paskolą įvardijo, kaip vieną iš projekto finansavimo šaltinių ir tik tai finansų įmonei arba kredito įstaigai, kuri suteikė paskolą projektui įgyvendinti).
- **Verslo plano įgyvendinimo metu ir verslo plano kontrolės laikotarpiu užtikrinti atitiktį atrankos kriterijams, už kuriuos paramos paraiškai suteikiami balai** (netaikoma, gaunantiems tik lengvatinę paskolą).

- **Nepakeisti veiklos pobūdžio, tikslų ar įgyvendinimo sąlygų** nuo paramos sutarties sudarymo, kai sutartis nesudaroma – nuo sprendimo skirti paramą datos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos, kai tokie veiksmai pakenkia pradiniam projekto tikslams;
- **Viešinti paramą**, vadovaujantis žemės ūkio ministro tvirtinamomis Suteiktos paramos pagal Strateginį planą viešinimo taisyklėmis (toliau – Viešinimo taisyklės).
- **Dirbtinai nekurti sąlygų paramai gauti** projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpiu. (Nustačius, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, paramos paraiška įvertinama neigiamai ir teikiama svarstyti projektų atrankos komitetui. Mokėjimo agentūrai priėmus galutinį sprendimą, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, Mokėjimo agentūra apie tokias paramos paraiškas per 5 darbo dienas informuoja teisėsaugos institucijas. Jei vadovaujantis ES teisės aktais ir žemės ūkio ministro tvirtinama dirbtinai sukurtų sąlygų gauti paramą nustatymo metodika, nustatoma, kad sąlygos paramai gauti buvo dirbtinai sukurtos, parama neteikiama.

Finansiniai įsipareigojimai:

- **Tvarkyti buhalterinę apskaitą** pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus visą projekto įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį.

- **Projekto buhalterinių operacijų įrašus atskirti nuo kitų.**

Nuo paramos paraiškos

pateikimo dienos iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos užtikrinti, kad su projektu susijusių buhalterinių operacijų įrašai būtų atskiriami nuo kitų, įprastinių paramos gavėjo operacijų.

- **Užtikrinti tinkamą projekto finansavimo šaltinį** – kuris turi būti pagrįstas verslo plano finansinių ataskaitų duomenimis ir (arba) nurodytas paramos paraiškoje:

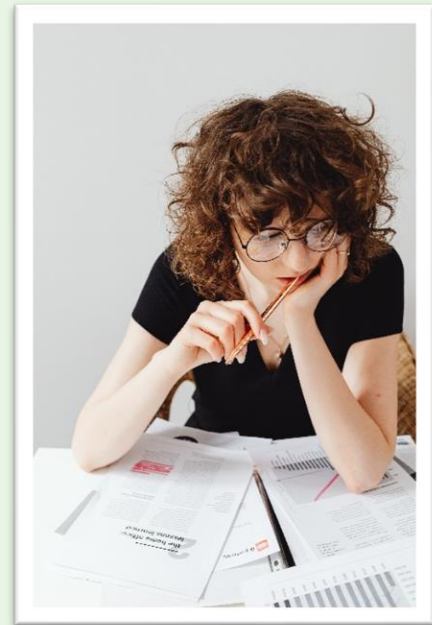
- paramos lėšas (įgyvendinamo projekto ankstesnių etapų paramos lėšos, kai projektas įgyvendinamas daugiau nei vienu etapu);
- nuosavas lėšas ir iš veiklos gautinas lėšas;
- skolintas lėšas. Pareiškėjas, numatęs projektą finansuoti iš skolintų lėšų, kartu su paramos paraiška turi pateikti paskolos suteikimo galimybę patvirtinančius finansų įmonės arba kredito įstaigos arba sutelktinio finansavimo platformų operatorių dokumentus. Po sprendimo dėl paramos skyrimo arba paramos sutarties sudarymo iki projekto įgyvendinimo laikotarpio pabaigos projekto finansavimo šaltinius keisti galima, tačiau tik tuo atveju, jei keičiama finansavimą skirianti finansų įmonė, kredito įstaiga arba per sutelktinio finansavimo platformos operatorius, arba investuojama didesnė nuosavų lėšų dalis.
- **Išpirkti turtą iki projekto įgyvendinimo pabaigos.** Išperkamoji (finansinė) nuoma įsigytas turtas turi tapti paramos gavėjo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos. Įsigyjamojo turto dalis, pagal finansinės išperkamosios nuomos sutartį, neapmokėta iki projekto įgyvendinimo pabaigos, paramos lėšomis nefinansuojama.
- **Užtikrinti, kad projekte numatytos išlaidos, kai parama mokama išmokos forma – verslo planas, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų ES fondų ir kitų viešųjų lėšų.**

Patikros:

- **Sudaryti sąlygas asmenims, turintiems teisę audituoti tikrinti, kaip yra vykdoma veikla,** laikomasi sąlygų, už ką buvo skirta kompensacinė išmoka, kaip yra vykdomas projektas, bei kaip vykdoma veikla po projekto įgyvendinimo pabaigos iki kontrolės laikotarpio pabaigos.
- **Teikti visą informaciją ir duomenis,** reikalingus statistikos tikslams ir Strateginio plano įgyvendinimo stebėsenai bei reikalingiems vertinimams atlikti.

Atsiskaitymai:

- **Laiku pateikti mokėjimo prašymus ir reikiamus jų priedus.**
- **Užbaigus statybos darbus**, ne vėliau kaip iki galutinio mokėjimo prašymo pateikimo dienos statybos užbaigimo dokumentai teisės aktų nustatyta tvarka turi būti registruoti informacinėje sistemoje „Infostatyba“. Jei statybos užbaigimo dokumentų informacinėje sistemoje „Infostatyba“ pateikti neprivaloma, statybos užbaigimo dokumentai turi būti pateikti Mokėjimo agentūrai ne vėliau kaip su galutiniu mokėjimo prašymu.
- **Su mokėjimo prašymu, kuriame prašoma kompensuoti skolintomis lėšomis įgyvendintas investicijas pateikti atitinkamus dokumentus** (kai parama mokama išmokos forma – iki verslo plano įgyvendinimo pradžios). Paramos gavėjas su mokėjimo prašymu turi pateikti su finansų įmone arba kredito įstaiga pasirašytą paskolos arba per sutelktinio finansavimo platformos operatorių su projekto finansuotoju pasirašytą paskolos arba finansinės nuomos (lizingo) sutartį arba raštu patvirtinti, kad atitinkamą projekto dalį įgyvendins nuosavomis lėšomis. Projekto finansavimą skolintomis lėšomis nereikalaujama pagrįsti tuo atveju, kai projektą numatoma finansuoti suteikiama lengvatine paskola.

Verslo plano įgyvendinimas:

- **Pradėti įgyvendinti verslo planą per 9 mėn. nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos.** Paramos gavėjas, pradėjęs įgyvendinti verslo planą, t. y. padaręs investiciją ir (arba) sudaręs sutartį dėl paslaugos gavimo, raštu (pateikdamas laisvos formos pranešimą) apie tai informuoja Agentūrą ir pateikia patvirtinančius dokumentus (pvz.

banko išrašą, sąskaitą faktūrą, sutartis ir pan.). Konsultavimo paslaugos įsigijimas nėra laikomas verslo plano įgyvendinimo pradžia.

- **Verslo planą įgyvendinti per verslo plane numatytą ne ilgesnį kaip 5 metų nuo sprendimo skirti paramą priėmimo laikotarpį.** Pabaiga turi sutapti su finansinių metų pabaiga ir būti ne vėlesnė kaip 2028 m. gruodžio 31 d..

- **Įsigyti bei naudoti projekte numatytais veikalais vykdyti reikiamas investicijas.** T. y. visiškai apmokėti, pristatyti į projekto įgyvendinimo vietą, įregistruoti viešuosiuose registruose (jei registracija privaloma), bei naudoti projekte numatytais veikalais vykdyti visas projekte

numatytas investicijas ir saugoti patirtų išlaidų ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentus (kai parama mokama išmokos forma, paramos gavėjas neteikia patirtų išlaidų ir jų apmokėjimo įrodymo dokumentų, jeigu to nepaprašo Mokėjimo agentūra). Investicijas įsigyti ne iš susijusių asmenų.

- **Sukurti naujas darbo vietas.** Iki verslo plano įgyvendinimo pabaigos sukurti ir iki projekto kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti numatytas naujas darbo vietas (ne mažiau kaip vieną), kaip nurodyta Projektų, įgyvendinamų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones, rodiklio „Naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2023 m. sausio 26 d įsakymu Nr. 3D-38 „Dėl Projektų, įgyvendinamų pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencines priemones, rodiklio „Naujos darbo vietos sukūrimas ir išlaikymas“ pasiekimo vertinimo metodikos patvirtinimo“ (pareiškėjas fizinis asmuo pradedamas žemės ūkio verslą yra laikomas sukūręs 1 darbo vietą).

- **Sugadintą turtą atstatyti.** Įvykus įvykiui, kurio metu buvo sugadintas ar sunaikintas paramos lėšomis įsigytas ar sukurtas turtas, įsipareigoja atstatyti turtą ne mažesne negu atkuriamąja verte ir ne mažesnių techninių parametrų.
- **Pasiekti ir iki kontrolės laikotarpio pabaigos išlaikyti paramos paraiškoje numatytus projekto priežiūros rodiklius.**
- **Užtikrinti, kad VED** nuo verslo plano įgyvendinimo pabaigos iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos **bus ne mažesnis kaip 12 000 Eur.**
- **Užtikrinti ne mažesnės kaip 50 proc. VED reikšmės pajamas.** Užtikrinti, kad pajamos iš žemės ūkio veiklos ir žemės ūkio valdoje pagamintų ir (arba) išaugintų žemės ūkio produktų perdirbimo, įskaitant pirminį perdirbimą, nuo verslo plano įgyvendinimo pabaigos iki verslo plano kontrolės laikotarpio pabaigos bus ne mažesnės kaip 50 proc. VED reikšmės. Tikrinama pagal pažymą, parengtą vadovaujantis Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2003 m. vasario 26 d. įsakymu Nr. 3D-66 „Dėl Žemės ūkio veiklos subjektų pajamų dalies, gaunamos iš žemės ūkio veiklos, įvertinimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Žemės ūkio veiklos pajamų įvertinimo metodika).
- **Pasikeitus juridinio asmens vienasmeniam valdymo organui,** kolegialaus valdymo organo nariams, ar juridinio asmens dalyviams, **išlaikyti atitikimą** - užtikrinti kad naujas į verslo projekto vykdymą įtrauktas asmuo atitiktų paramos amžiaus apribojimus, t. y. būtų ne jaunesnis nei 18 ir ne vyresnis nei 40 metų, bei pirmą kartą, kaip juridinio asmens narys ar fizinis asmuo pretenduotu į paramą jaunajam ūkininkui, t. y., nebūtų anksčiau dalyvavęs projekte pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ arba Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Ūkio ir verslo plėtra“ veiklos sritį „Parama jaunųjų ūkininkų įsikūrimui“ (taisyklė taikoma juridiniams asmenims).

Ūkininkystės sektorių stiprybės ir silpnybės

Parama pagal kaimo plėtros priemonę „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ teikiama jauniems, ūkininkauti pradedantiems pareiškėjams, jų neapribojant konkrečiais sektoriais (išmintis žuvininkystės ir akvakultūros produktus).

Pradedantieji ūkininkai teikiant paraišką turi nurodyti žemės ūkio sektoriu, kurį numato kurti verslo plano įgyvendinimo laikotarpiu, ir įsipareigoja šio plano nekeisti visą verslo plano įgyvendinimo laikotarpį nuo sprendimo skirti paramą datos. Taip pat jaunieji ūkininkai skatinami kurti mišrujį ūkį, t. y. vykdyti veiklą ne viename sektoriuje.

Visi ūkininkystės sektoriai turi savo privalumų ir trukumu. Pavyzdžiui, gyvulininkystės ūkis kelia nemažai ekonominių iššūkių, pelną įtakoja ypač brangstantis pašaras. Taip pat tai daugiausia laiko sąnaudų reikalaujantis sektorius, kur nenutrūkstamas darbas vyksta visus metus. Priešinga situacija yra su augalininkystės ūkiais – darbas čia yra sezoninis, todėl fiziškai lengvesnis. Tačiau ne sezono metu kuomet nėra gaminama nauja produkcija - neneša pelno.

Sunku yra numatyti perspektyviausius ūkio sektorius todėl, kad paklausiausių produktų ir pasiūla yra didžiausia, o dėl didelės konkurencijos tenka mažinti kainas. Tačiau visada pridėtinės vertės bet kuriam ūkio sektoriui suteiks ekologiška ūkininkystė.

2023-2027 metų kaimo plėtros strateginiame plane ypatingai daug dėmesio skiriama ekonomiškai jautriems sektoriams, kurių augintojų skaičius pastaraisiais metais tendencingai mažėja, arba yra dar visiškai naujas (vyno sektoriaus atveju). Siekiant užtikrinti šių sektorių veiklos tęstinumą, didesnį konkurencingumą, kokybę ir tvarumą, todėl šių sektorių augintojai gali pasinaudoti įvairiomis paramomis – sektorinėmis bei kaimo plėtros priemonių įvairiomis paramomis. Visų šių sektorių atstovai, jeigu atitinka numatytus reikalavimus, gali pasinaudoti ir „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ parama.

VAISIAI, UOGOS, DARŽOVĖS

Vaisiai, uogos ir daržovės sektoriaus silpnybės:

- Derlingumas, kuris yra vienas mažiausių tarp visų ES šalių. Derlius ne tik mažas, tačiau ir labai nestabilus, daugiausia dėl didelio jautrumo oro sąlygoms. Galima prognozuoti, kad ateityje dėl klimato kaitos bei jo atnešamų pokyčių derliaus svyravimai bus dar didesni. Nestabilios pajamos mažina investavimo į ūkio plėtrą galimybes bei motyvaciją.
- Trumpas produkcijos realizacijos terminas. Daržovės, vaisiai, ypač uogos, yra greitai gendantys produktai, todėl ūkininkai turi realizuoti didelius kiekius produkcijos iš karto po nuėmimo, t. y. tuo pačiu metu, kaip ir visi kiti ūkininkai. Dėl išaugusios pasiūlos stipriai nukrenta supirkimo kainos ir ūkininkų pajamos.
- Ilgo pradinis periodas negaunant pajamų. Sodai, uogynai neduos norimo derliaus net kelerius metus.
- Laistymas yra ribojamos aplinkosaugos teisės akty, daržovių ir uogų augintojams vis sudėtingiau gauti reikiamus leidimus naudoti laistymui vandens telkinius. Be to, labai brangios augalų apsaugos priemonės, kadangi dėl aplinkosauginių reikalavimų purškimų skaičius yra labai apribotas, o pati rinka. Taikant mažiau purškimų, kartu didėja ligų bei kenkėjų rizika, savo ruožtu didinanti pajamų netekimo riziką. Su dar didesniais sunkumais susiduria ekologinį ūkį šiame sektoriuje kuriantys ūkininkai.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą vaisių, uogų, daržovių ūkį:

- Tinkamas nuimto derliaus saugojimas leistų žymiai prailginti šios produkcijos realizavimo laikotarpį ir įgalintų ūkininkus realizuoti produkciją pasibaigus sezonui vietos rinkoje aukštesnėmis kainomis, todėl vertėtų apgalvoti investavimą į ilgesniam vaisių, daržovių sandėliavimui tinkamų patalpų ir įrangos įsigijimą bei įrengimą.
- Svarbu apgalvoti ir laistymo sistemas, kurios ypač pravertės sausrų periodu, kurių dėl klimato kaitos paskutiniu metu netrūksta.

BITININKYSTĖ

Bitininkystės produktai sektoriaus silpnybės:

- Žinių ir informacijos apie naujus bitininkavimo metodus trūkumas
- Bičių ligų plitimas bei didėjantis augalų apsaugos produktų naudojimas, kenkiantis bičių populiacijoms.
- Nepakankamai panaudojamos natūralios bičių ganyklos, vežiojant bites prie žydinčių augalų, per mažai išnaudojamos galimybės stiprinti bičių šeimas aukštos veislinės vertės bičių motinomis.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą bitininkystės ūkį:

- Vertėtų apmąstyti į investicijas į kokybę, o ypač ekologiškos bitininkystės. Lietuvos bitininkų pagrindinis pranašumas – medaus kokybė, kadangi kaina konkuruoti su ženkliai pigesniais medaus gaminiais iš Kinijos ar Ukrainos lietuviškas medus negali. Tačiau kitose Europos šalyse toks pripažinimas dar nepasiektas. Užsienio rinkose labiausiai vertinamas ekologiškas arba pagal kokybės sistemas pagamintas medus, tačiau 2018 m. Lietuvoje ekologiškas medus sudarė tik 1,1 proc., o pagal nacionalinę žemės ūkio ir maisto kokybės sistemą pagamintas medus – 5,5 proc. viso surinkto medaus kiekio.
- Didesnio produktyvumo ir sveikatingumo bitininkystės ūkyje pasiekti padėtų investicijos į aukštos veislinės vertės, atsparių bičių ligoms ir kitomis teigiamomis savybėmis pasižyminčių bičių motinų įsigijimą.

- Svarbu apgalvoti trumpaamžių medingųjų augalų ir daugiamečių žolių juostų įrengimą ir priežiūrą, pievų priežiūrą, ariamųjų durpžemių ir eroduotos žemės keitimą pievomis, sodų ir uogynų tvarkymą gamtai palankiu būdu.

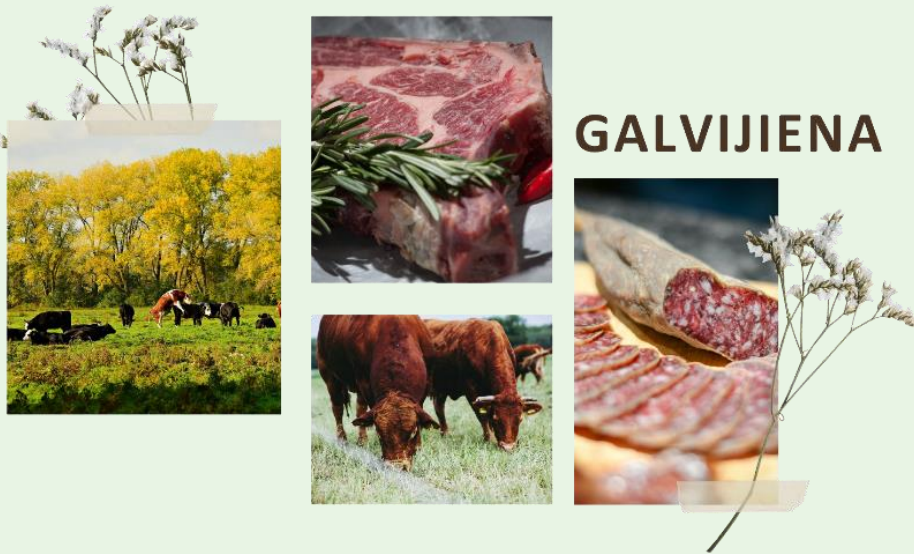
VYNININKYSTĖ

Vyno sektoriaus silpnybės:

- 2021 m. gruodžio 6 d. Lietuva buvo įtraukta į Bendrąjį Europos Sąjungos Parlamento ir Tarybos reglamentą ir mūsų šalis priskirta šiaurinei vynuogių auginimo klimatinei zonai. Gavus šį patvirtinimą, Lietuvoje galima oficialiai auginti vyninių vynuogių veisles ir iš jų gaminti vynuogių vyną. Lietuvoje ruošiamasi gaminti kokybišką ekologišką vyną, nes gamtinės sąlygos leidžia vynuogių auginimui nenaudoti cheminių augalų apsaugos priemonių, be kurių sunkiai išsiverčiama pietinėse tradicinėse vyno gamybos šalyse. Pagrindinė sektoriaus silpnybė jog Lietuvoje nėra gilių vynuoginio vyno gamybos tradicijų ir patirties, todėl trūksta žinių bei praktikos jas taikant. Taip pat mažas Lietuvos vynuogių augintojų ir potencialių vyno gamintojų dydis, kadangi tai visiškai nauja sritis.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą vyno ūkį:

- Siekiant kurti produktyvų vyno ūkį gaminanti kokybiškus produktus svarbus investuoti į pažangių technologijų diegimą bei skaitmenizavimą.
- Kuriamo vyno didesnę pridėtinę vertę suteiks ekologiško, tvaraus ūkio kūrimas.

GALVIJENA

Galvijenos sektoriaus silpnybės:

- Lietuvoje konstatuojamas kokybiškos mėsos trūkumas, o jautienos ir veršienos gamyba netenkina nei mėsos perdirbėjų, nei šalies vartotojų.
- Vidutinė galvijenos supirkimo kaina Lietuvoje yra viena žemiausių ES šalyse.
- Mėsinių galvijų užauginimo sąnaudos yra didelės. Didžiąją dalį mėsinės galvijininkystės sąnaudų sudaro pašarai, o pašarai labai svarbūs auginant mėsinius galvijus, o taupymas jų sąskaita gresia sumažėjusiais priešvoriais ir heterozės pasireiškimu.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą galvijienos ūkį:

- Siekiant geresnės mėsos kokybės ir didesniu priešvoriu, investuoti patariama į kokybę - grynaveislius mėsinius galvijus (įskaitant mėsinių veislių mišrūnus) bei pieninių ir mėsinių veislių mišrūnus.
- Jautienos ir veršienos sektoriaus atstovai kviečiami kurti ekologišką produkciją, ES lygmeniu pripažintus produktus su saugoma kilmės vietos nuoroda, saugoma geografinė nuoroda arba garantuotu tradiciniu gaminiu, žemės ūkio ir maisto produktus, pripažintus pagal nacionalinės maisto kokybės sistemos reikalavimus.
- Siekiant užauginti daug kokybiškos produkcijos svarbu investuoti į efektyvias šėrimo technologijas, bei subalansuotus pašarus.

PIENAS IR PIENO PRODUKTAI

Pieno ir pieno produktų sektoriaus silpnybės:

- Pieno ūkių vidutinis dydis Lietuvoje yra vienas mažiausių Europos sąjungoje. Pieną parduodančių ūkių struktūroje 64 proc. visų pieno ūkių sudaro ypač smulkūs, vos 1–5 karves laikantys ūkiai. Mažas ūkio dydis lemia mažą efektyvumą, nepakankamą pieno kokybę, didesnes gamybos sąnaudas, didelius surinkimo kaštus bei mažas kainas, o tai savo ruožtu įtakoja ūkių nuostolingumą.
- Karvių produktyvumas taip pat yra vienas mažiausių ES.
- Nuo ES vidurkio Lietuva atsilieka ir pieno kokybės – baltymingumo rodikliu, kuris ypač svarbus gaminant sūrius.
- Lyginant pienininkystės ūkius su kitos specializacijos ūkiais - pienininkystė yra viena mažiausiai pelningų veiklų.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą pienininkystės ūkį:

- Kadangi pieno gamyba ir perdirbimas Lietuvoje yra vienas iš labiausiai išplėtotų žemės ūkio ir maisto sektorių, konkurencingumas yra didelis, o šiuolaikiniame pasaulyje vis daugiau akcentuojama maisto kokybė ir natūralumas kviečiama apsvarstyti gaminimą ekologiškos produkcijos, ES lygmeniu pripažintus produktus su saugoma kilmės vietos nuoroda, saugoma geografine nuoroda arba garantuotu tradiciniu gaminiu, žemės ūkio ir maisto produktus, pripažintus pagal nacionalinės maisto kokybės sistemos reikalavimus

- Ūkio pelningumui ypač svarbus karvių kiekis. Dėl supirkėjams pateikiamų mažų pieno kiekių ir atitinkamai didesnių pieno surinkimo kaštų smulkiausi (iki 10 karvių) ūkiai gauna beveik trečdaliu mažesnę kainą nei stambūs pieno statytojai. Pieno supirkimo kaina didėja, jei gamintojas supirkėjui patiekia daugiau kaip 40 tonų pieno. Tokį pieno kiekį gali pateikti daugiau nei 10 karvių laikantys ūkiai.

AVYS IR OŽKOS

Avių ir ožkų sektoriaus silpnybės:

- Lietuvoje nėra pakankamos kitų avininkystės produktų, tokių kaip vilna ir kailiai, paklausos.
- Dėl klimato kaitos, didesniais karščiais pasižyminčių vasarų, ožkos nebegali dieną ganytis lauke, todėl ganiava dažnai perkeliama į naktį, kai orai atvėsta. Tačiau galimybės ganytis naktimis, prasidėjus vilkų invazijai, ypatingai sumažėjo, dėl ko didžiąją dalį laiko ožkos turi praleisti prastai ventiliuojamuose tvartuose, ėsdamos šieną.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą avių ir ožkų ūkį:

- Avininkystės bei ožkininkystės sektorių plėtra Lietuvoje galėtų prisidėti prie pagrindinės veiklos – augalininkystės arba gyvulininkystės – rizikos diversifikavimo, ja galima užsiimti vietovėse su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis, kur augalininkystės veiklos sukuria mažą vertę, taip pat ja galėtų būti palanku užsiimti dalinio užimtumo ūkiuose ir mažuose ūkiuose, gaminant didelės pridėtinės vertės produktus, skirtus nišinėms rinkoms.
- Svarbu yra investuoti į apsaugos priemones nuo vilkų, ganyklos aptvėrimus, šunis.

BALTYMINIAI AUGALAI

Baltyminių augalų sektoriaus silpnybės:

- Pagrindinė baltyminių augalų sektoriaus silpnybė yra mažas pelningumas. Baltyminių augalų auginimas konkuruoja su javų ir rapsų auginimu, kadangi kyla grūdų kainos ir, tokios veiklos pelningumui, todėl neretai vietoj baltyminių augalų ūkininkai pasirenka auginti javus ir rapsus.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą baltyminių augalų ūkį:

- Patartina apgalvoti baltymingų augalų auginimą, kaip ūkio ariamos žemės sėjomainos sistemos dalį, kadangi tai užtikrina labiau subalansuotą maistinių medžiagų išsaugojimą dirvožemyje, mažina dirvožemio rūgštėjimą, didina pasėlių atsparumą ligoms, gerina dirvožemio struktūrą, leidžia sumažinti herbicidų naudojimą, taip pat apdulkinimui yra palanki biologinė įvairovė.
- Investuoti reikėtų į baltyminių augalų auginimo metodų tobulinimą, kas padidintu produkcijos kokybę bei konkurencingumą. Pagerėjusi vietinių baltymingų augalų kokybė sudarytu sąlygas vietos pašarų gamintojams naudoti ne importuotus, o vietinius baltymingus augalus, taip gerinant šios tiekimo grandinės tvarumą.

CUKRINIAI RUNKELIAI

Cukrinių runkelių sektoriaus silpnybės:

- Cukraus kainos pastarąjį dešimtmetį pasižymėjo itin dideliu nestabilumu ir mažėjimo tendencija. Supirkimo kainos nukritusios iki ribos, kai auginti šią kultūrą tampa ekonomiškai nebenaudinga.
- Mažas šios kultūros derlingumas - cukrinių runkelių derlingumas ir kokybė labai priklauso nuo nestabilių ir neprognozuojamų oro sąlygų.
- Cukrinių runkelių auginimo ūkiams reikia labai specializuotos ir brangios cukrinių runkelių auginimo ir derliaus nuėmimo technikos.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį siekiant kurti sėkmingą cukrinių runkelių ūkį:

- Cukriniai runkeliai yra sėjomainoje auginami augalai, padedantys išsaugoti žemės ūkio biologinę įvairovę ir taip išvengti neigiamo monokultūros poveikio; dėl besisukančių šaknų runkeliai pagerina dirvožemio struktūrą ir sumažina dirvožemio tankėjimą bei eroziją.
- Investuoti reikėtų į aukštos kokybės sėklas ir trąšas. Tai labai svarbu produkcijos kokybei, kadangi taupymas jų sąskaita turėtų įtakos cukrinių runkelių cukraus kiekiui šaknyse bei derliaus sumažėjimui, ir tai stipriai paveiktų pajamas iš produkcijos realizavimo.
- Žinoma nemažai investicijų pareikalaus iš specialios technikos įsigijimas derliui surinkti.

Pasitikrink, ar tu gali pretenduoti į Jaunųjų ūkininkų įsikūrimui skirtą paramą:

Kurti žemės ūkį planuoja, kaip fizinis asmuo	
Tau yra 18-40 metų (paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai).	
Tavo vardu yra registruotas ūkininko ūkis ir (arba) žemės ūkio valda , tačiau ne anksčiau, kaip prieš 24 mėnesius iki paramos paraiškos pateikimo. Valda nebuvo perregistruota iš sutuoktinio	
Esi pasirengęs ūkininkauti Ir atitinki bent vieną sąlygą: <ul style="list-style-type: none"> • įgytas žemės ūkio, arba veterinarijos srities išsilavinimas ar kvalifikacija; • ne žemesnio, kaip 3 kurso žemės ūkio, arba veterinarijos sričių studentas; • išklaudyti su žemės ūkio veikla susiję mokymai, kursai; • ne trumpesnė, kaip 1 metų praktinė ūkininkavimo patirtis (tačiau pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje ir ūkyje, kaip ūkio valdytojas). 	
Nesi gavęs jaunojo ūkininko įsikūrimui skirtą paramą pagal šią intervencinę priemonę ir ankstesnes kaimo plėtros programas, kaip fizinis asmuo, ar kaip juridinio asmens dalyvis.	
Neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.	
Tavo žemės ūkio valdos ekonominis dydis (VED), išreikštas standartine produkcijos (SP) verte, paraiškos teikimo momentu yra ne didesnis kaip 70 000 Eur bei ekonominio dydžio potencialas (planuojamas žemės ūkio valdos	

ekonominis dydis), išreikštas SP verte, paraiškos teikimo momentu yra ne mažesnis kaip 12 000 Eur ir ne didesnis kaip 70 000 Eur.	
---	--

Kurti žemės ūkį planuoja, kaip juridinis asmuo	
Visi juridinio asmens dalyviai (akcininkai, pajininkai, kt.), vienasmenis valdymo organas, arba visi kolegialaus valdymo organo nariai yra ne vyresni nei 40 metų (paraiškos teikimo dieną nesuėję 41 metai) fiziniai asmenys.	
Juridinio asmens vardu yra registruotas ūkininko ūkis ir (arba) žemės ūkio valda, tačiau ne anksčiau, kaip prieš 24 mėnesius iki paramos paraiškos pateikimo.	
Juridinis asmuo pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje.	
Juridinio asmens nariai yra pasirengę ūkininkauti ir ne mažiau, kaip puse narių atitinka bent vieną sąlygą: <ul style="list-style-type: none"> • įgytas žemės ūkio, arba veterinarijos srities išsilavinimas ar kvalifikacija; • ne žemesnio, kaip 3 kurso žemės ūkio, arba veterinarijos sričių studentai; • išklaudyti su žemės ūkio veikla susiję mokymai, kursai; • ne trumpesnė, kaip 1 metų praktinė ūkininkavimo patirtis (tačiau pirmą kartą steigiasi žemės ūkio valdoje ir ūkyje, kaip ūkio valdytojas). 	
Nei vienas juridinio asmens dalyvis nėra gavęs jaunojo ūkininko įsikūrimui skirtą paramą pagal šią intervencinę priemonę ir ankstesnes kaimo plėtros programas, kaip fizinis asmuo, ar kaip kažkurio kito juridinio asmens dalyvis.	
Juridinis asmuo neturi įsiskolinimų Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos ir Valstybiniam socialinio draudimo fondui prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.	

<p>Žemės ūkio valdos ekonominis dydis (VED), išreikštas standartine produkcijos (SP) verte, paraiškos teikimo momentu yra ne didesnis kaip 70 000 Eur bei ekonominio dydžio potencialas (planuojamas žemės ūkio valdos ekonominis dydis), išreikštas SP verte, paraiškos teikimo momentu yra ne mažesnis kaip 12 000 Eur ir ne didesnis kaip 70 000 Eur.</p>	
<p>Juridinis asmuo turi atitikti privataus savarankiško juridinio asmens, atitinkančio labai mažos, mažos ar vidutinės įmonės statusą, kaip tai apibrėžiama LR Smulkaus ir vidutinio verslo įstatyme.</p>	

Santrumpos

BŽŪP - bendra žemės ūkio politika Europoje

BŽŪP SP - Bendrosios žemės ūkio politikos strateginiame plane

NKP - Nacionalinės kokybės produktai

NUTS - teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius

PPIS - Paraiškų priėmimo informacinė sistema

SP - standartinė produkcija

ŽŪN – žemės ūkio naudmenos

TITRIS - Taikomųjų inovacijų tyrimų ir rezultatų informacinė sistema

VED - valdos ekonominis dydis

ŽŪŽIS - Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistema

Šaltiniai:

- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginis planas
- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano intervencinės priemonės „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“ įgyvendinimo taisyklės
- Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 metų strateginio plano administravimo taisyklės

Statistiniai duomenys:

- Europos statistika <https://ec.europa.eu/eurostat/>
- Oficialios statistikos portalas <https://osp.stat.gov.lt/>

Straipsniai:

- Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija “Kartų kaita: svarbus elementas ne tik Lietuvos, bet ir visos ES kaimui: <https://zum.lrv.lt/lt/naujienos/kartu-kaita-svarbus-elementas-ne-tik-lietuvos-bet-ir-visos-es-kaimui>
- Council of the European Union “Feeding Europe 60 years of common agricultural policy” <https://www.consilium.europa.eu/en/60-years-of-common-agricultural-policy/>
- Laura Girdžiūtė ir Lina Žukauskienė, LŽŪKT „Didinamas Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos efektyvumas ir integralumas“ <https://www.agroakademija.lt/s/verta-zinoti/didinamas-zemes-ukio-ziniu-ir-inovaciju-sistemos-efektyvumas-ir-integralumas/>
- Vytauto didžiojo universitetas Žemės ūkio akademija „Žemės ūkio žinių ir inovacijų sistemos klasteris“ <https://zua.vdu.lt/verslui-ir-visuomenei/mokslo-paslaugos/zemes-ukio-ziniu-ir-inovaciju-sistemos-klasteriui/>
- Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba „Pirminė gamyba“ <https://vmvt.lt/maisto-sauga/verslui/pirmine-gamyba>
- Europos komisija „Plačiajuostis ryšys Lietuvoje“ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/lt/policies/broadband-lithuania>

Leidiniai:

- Lietuvos kaimo tinklas „Kartų kaita Lietuvos kaime“
- Aron Jozsef Borda, Balazs Sarvari, Jeremias Mate Balogh „Generation Change in Agriculture: A Systematic Review of the Literature“
- Lietuvos statistikos departamentas, „Lietuva skaičiais 2022“
- FI-compass „Financial need in agriculture and agri-food sector in Lithuania, 2020“
- Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos „2023 metų tiesioginių išmokų ir paramos pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano kaimo plėtros intervencines priemones aktualijos“
- Europos Sąjungos oficialusis leidinys „Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija“